

REVOLUTION ELLER REFORMISM?

INNEHÅLL:

<i>CMS Stockholm</i> Reformismens omöjligheter (Utdrag).....	4
<i>V.I. Lenin</i> Marxism och reformism.....	10
<i>Béla Kun</i> Kapitalistiskt slaveri eller socialistisk revolution (Utdrag).....	14
<i>Jan Myrdal</i> Arbetarklassen och de imperialistiska kriget.....	22
<i>V.I. Lenin</i> En av revolutionens kärnfrågor.....	35
<i>Ernest Mandel</i> Från klassamhälle till kommunism (Utdrag).....	43
<i>Ernst Thälmann</i> SPD-arbetaren och "det mindre onda".....	51
<i>Kinas kommunistiska parti</i> Den proletära revolutionen och Chrusjtjovs revisionism (Utdrag).....	55
<i>Leo Trotskij</i> Kommunismen och terrorn (utdrag).....	73
<i>Arbetarbildning</i> Några rader om antifascism.....	91

CMS Stockholm

Reformismens omöjligheter (Utdrag) 2011

Strategiska begränsningar hos reformismen

1. Parlamentarismens ideologiska effekter

Den parlamentariska hypotesen implicerar att statsmakten i regel är någonting som utövas av en befolkning genom demokratiska val. Statens institutionella utformning liksom dess politik reflekterar på så vis de idéer som dominerar inom denna befolkning. Statsmakten uppfattas därmed som sekundär i förhållande till de processer inom civilsamhället i kraft av vilka vissa idéer kommer att dominera över andra. Om en stor del av arbetarklassen inte är socialistisk är det för att den präglats ideologiskt innan och oberoende av själva röstandet till parlamentet. Om arbetarrörelsen skulle kunna vinna en ideologisk kamp inom civilsamhället, skulle den kunna använda sig av parlamentarismen som ett neutralt verktyg.

Vi menar att det finns skäl att ifrågasätta dessa antaganden. Om kapitalistiska produktionsrelationer delar in en befolkning i skilda samhällsklasser så bortser den parlamentariska representationen från en sådan skiktning. Valet till parlamentet adresserar, eller anropar, den isolerade individen såsom enskild medborgare. I parlamentet representeras en befolkning, abstraherad från dess indelning i samhällsklasser, såsom bestående av jämlika medborgare. En konkret ojämlikhet i civilsamhället representeras såsom formellt jämlik i staten. I parlamentarismen framstår den jämlika enhet som är det abstrakta resultatet av dess specifika representativa mekanismer såsom utgångspunkt för ett massornas regerande av sig själva. Vi menar att det därmed finns en ideologisk dimension

inneboende i själva de parlamentariska institutionerna. Ideologi är alltså inte någonting som uteslutande utspelar sig innan och oberoende av röstandet till parlamentet.

Vår poäng är här inte att socialdemokrater som engagerar sig i en parlamentariskt orienterad politik automatiskt förlorar ett klassperspektiv. Det finns troligen en rad motverkande tendenser här, exempelvis i den fackliga organiseringen. Men ideologin inneboende i de parlamentariska institutionerna har ett tendentiellt inflytande, som riskerar att slå igenom på lång sikt. Istället för att betrakta socialdemokratiska parlamentariker såsom arbetarrörelsens parlamentariska gren – såsom någonting instrumentellt i förhållande till arbetarrörelsens målsättningar – finns en risk att det med tiden uppstår en viss lojalitet med institutionen själv och därmed en viss affinitet med den sorts enhet som representeras där. Även om samhället fortfarande framträder såsom ett klassamhälle så tycks parlamentarismens ideologi iscensätta föreställningen om en mer grundläggande demokratisk och därmed jämlik gemenskap under dessa klasskillnader. De senare framträder alltså som ytliga i förhållande till den mer grundläggande gemenskapen bortom klasskillnader. Därmed riskerar vi att få en övergång från idéer om socialism till idéer om folkhem.

2. Den parlamentariska strategins demobiliserande effekter

Den parlamentariska representationen har vidare den effekten att den omvandlar de partier som engagerar sig parlamentariskt. De medlemmar som blir parlamentariker omvandlas till representanter för rörelsen. Omvänt blir därmed samtidigt rörelsen representerad av sina ledare. Den reformistiska strategin implicerar alltså inrättandet av ett moment av delegering i den reformistiskt orienterade organisationens struktur. Massan av partimedlemmar deltar inte själva i den parlamentariska verksamheten. Deras aktivitet reduceras till att understödja sina representanter, samtidigt som dessa representanters verksamhet blir någonting åtskilt från massornas vardagliga livssituation. Istället för att främja den egna verksamheten hos massan av partimedlemmar, medför den parlamentariska orienteringen en representation som närmast ersätter denna verksamhet. Den reformistiska strategin innefattar därmed en demobiliserande tendens.

Vidare tycks parlamentarismen ofrånkomligen tvinga det reformistiska partiet till en ”ansvarstagande” hållning. För att maximera sitt in-

flytande i parlamentet måste det reformistiska partiet försöka vinna röster utanför den egna rörelsen. Därmed försätts partiets parlamentariker i en situation enligt vilken de kommer att representera sina väljare, snarare än den egna rörelsen. Detta förstärker glappet mellan partiledning och den övriga delen av rörelsen. Det alstrar också incitament att på ett striktare sätt underordna den senare under den förra, för att på ett trovärdigt sätt kunna iscensätta löftet om att representera, och därmed vara personligen ansvarig inför, den icke rörelseanslutna väljaren.

3. Formerandet av en parlamentarisk byråkrati

I parlamentariskt orienterade masspartier blir ledande aktivister yrkespolitiker och potentiella statsadministratörer med följande konsekvenser: (i) vinnandet av parlamentsval kan säkra yrkespolitikerna ekonomiska privilegier som långt överstiger levnadsstandarden för de flesta lönearbetare, (ii) det parlamentariska systemet tenderar att välja ut "de bästa" i termer av status och formell utbildning, vilket premierar ett skikt av yrkesmedelklassen. Båda processer leder till att socialdemokratiska partiets ledarskap riskerar att domineras av personer som på ett systematiskt sätt förvränger arbetarrörelsens mål.

4. Nationalstatens gränser

När den Andra Internationalen bildades 1889 var nationalstaterna i Europa den bredaste politiska enheten kapabel att intervensera i en territoriellt uppdelad region av världskapitalismen.

Det var således naturligt att den politiska kampen hade erövringen av nationalstaten som mål. Men kapitalackumuleringen är en process som inte är begränsad av geografi – handel integreras, produktionsenheter koordineras och finansiellt kapital transfereras genom de konkurrerande företagens jakt på kapitalavkastning. Nationalstatens autonomi begränsas som följd av att både ekonomin och en etablerad levnadsstandard inom det territorium där statsapparaten har sitt våldsmonopol blir allt mer beroende av andra regioner. Det visar på ett hinder för socialdemokratiska partier som är genomgående nationellt orienterade och aldrig haft en koordinerad politisk strategi över nationsgränserna. Det gör dem handfallna när "reformism i ett land" upphör att vara möjlig.

[---]

Historiska utvecklingar som möjliggjort och underminerar reformismens framsteg

[---]

Välfärdsstaten i västeuropeisk kontext

Etablerandet av den moderna välfärdsstaten och den historiskt låga arbetslösheten i Sverige ses av reformistiska socialister som en bekräftelse av den parlamentariska hypotesen vi beskrivit tidigare. I så fall skulle det historiskt unikt långa regeringsinnehavet för socialdemokratin leda till en signifikant annorlunda utveckling i Sverige än i jämförbara länder med annat regeringsinnehav. Låt oss se några av de centrala framgångarna i en västeuropeisk kontext.

En modern välfärdsstat har ett omfattande socialt försäkringssystem och hög andel utgifter för sociala ändamål. I Sverige var täckningsgraden redan på 1920-talet mycket hög i jämförelse med andra länder och förändrades därefter inte på något avgörande sätt under den socialdemokratiska perioden. Det länge mest omfattande statliga socialförsäkringssystemet i världen grundlades i Storbritannien under krigsåret av en kommission under ledning av liberalen William Beveridge. Även framgången med ATP år 1959 var jämförbar med pensionsreformer i kristdemokratiskt styrda Västtyskland och konservativa Storbritannien kring samma år.

Den svenska staten har en längre tradition av relativt stora sociala utgifter. År 1890 gick omkring en tredjedel av de offentliga utgifterna till sociala ändamål, som kan jämföras med en femtedel och en fjärdedel för Storbritannien respektive USA, mindre än en tiondedel i Frankrike och en tredjedel i Tyskland 1913. Vid tiden för SAP:s regeringstillträde 1932 var de sociala utgifternas andel av statsbudgeten 45% och 1962, efter trettio år oavbrutet socialdemokratiskt regeringsinnehav och ca två decennium av exceptionell tillväxt, hade denna andel endast vuxit till 50%.

Ser vi på sociala utgifter som andel av nationalprodukten intar Sverige länge en mittenposition. 1965 var siffran på 13,5%, ca två procentenheter lägre än Belgien, Frankrike och Holland som inte domineras av socialdemokratin. Det är först mot slutet av 1960-talet som de sociala utgifterna expanderar kraftigt, till stor del pga. Pensionerna, och 1973 intar Sverige tillsammans med kristdemokratiskt styrda Holland toppen med 21,5% respektive 22,8%. Om vi slutligen ser på arbetslösheten så

innebar SAP:s regeringstillträde inte mycket; under 1936–40 låg den på omkring 10% av fackförbundens medlemmar, vilket var samma nivå som 1923–30.

Det är först efter andra världskriget som arbetarrörelsens krav på full sysselsättning blir ett prioriterat mål i Europa, fram till krisen i mitten av 1970-talet. När arbetslösheten skjuter i höjden i OECD-länderna, över 10% i vissa fall, är de fyra länderna med lägst tal Schweiz, Japan följt av socialdemokratiska Norge och Sverige, alla under 4% år 1984.

Etablerandet av en modern välfärdsstat och ett institutionellt engagemang för full sysselsättning är alltså inget specifikt för länder som dominerats av socialdemokratiska partier. Det är snarare så att socialdemokratien var en kanal genom vilken högvattnen från efterkrigstidens avancerade kapitalism transporterades till Sverige. Det var visserligen ”inte oväsentligt var och hur en sådan kanal är grävd”, vilket vi kan se i den socialdemokratiska välfärdsstatens universalism, baserat på medborgerliga rättighetsprinciper, och offentliga produktion av tjänster. Men i ljuset av en komparativ analys undermineras den parlamentariska hypotesen kraftigt, givet SAP:s unikt långa regeringsinnehav.

Högvattnen öppnades upp på grund av att depressionens och krigets massiva förstörelse och utfall hade ändrat maktbalansen mellan bönder, lönearbetare, industrikapital, rentier och statsadministratörer på den europeiska kontinenten. Krigsmobilisering och antifascistiska motståndsrörelser hade lett till en kollektiv och solidarisk organisering av betydande delar av befolkningarna samt erfarenhet av väpnad kamp. Mobiliseringen utvidgade också staternas roll i regleringen av produktion och fördelning. Statsadministratörer prioriterade återuppbyggnad och industriell utveckling. Rentierernas förmåga att extrahera räntor och utdelningar begränsades i syfte att upprätthålla höga investeringsnivåer i produktivt kapital. Likaså begränsades kapitalrörligheten med hjälp av globala institutioner – Bretton-Woods systemet – som etablerades i den nya maktbalansen mellan nationalstater. Vid denna tidpunkt hade kapitalägarnas potentiella investeringveto haft marginell betydelse då den ekonomiska situationen redan var katastrofal. Samtidigt kan det antas att arbetarklassens utvidgade rättigheter i Västeuropa accepterades då industrikapital stod att gynnas av återuppbyggnadsprocessen; nationaliseringar var ett reellt hot som både stater och arbetarrörelser hade på agendan; och än värre visade Östeuropa på en alternativ icke-kapitalistisk process.

Det är i denna kontext som den välorganiserade och centraliserade arbetarrörelsen ledde välfärdsstatsprojektet i Sverige.

Först i allians med bondeklassen, som slutligen decimerades av industrialiseringen; sedan med skikt av den framväxande yrkesmedelklassen. I perspektiv har SAP:s tid vid regeringsmakten växlat mellan reformistiska respektive förvaltande perioder. Två observationer kan göras här. För det första föregicks reformoffensiverna under 1932–48 respektive 1968–76 av framgångsrika konfliktvågor på arbetsmarknaden. För det andra var de sammanvävda med konjunkturen i den globala politiska ekonomin – världskrig, västeuropeisk återuppbyggnad, internationella strejkvågor etc. Det ger oss anledning att återvända till reformismens strategiska begränsningar och strukturella hinder för att förstå dess tillbakagång.

V.I. Lenin

Marxism och reformism 1908

Till skillnad från anarkisterna erkänner marxisterna kampen för reformer, d.v.s. åtgärder som förbättrar de arbetande människornas situation men lämnar makten kvar i den härskande klassens händer. Samtidigt för marxisterna dock den mest beslutsamma kamp mot reformisterna, som direkt eller indirekt inskränker arbetarklassens strävanden och verksamhet till reformer. Reformismen är ett borgerligt bedrägeri mot arbetarna som, oavsett enskilda förbättringar, alltid kommer att förbli löneslaver så länge kapitalets välde består.

Med ena handen skänker den liberala bourgeoisin reformer men tar alltid tillbaka dem med den andra, gör dem värdelösa, utnyttjar dem för att trälbinda arbetarna, splittra dem i skilda grupper och föreviga de arbetande människornas löneslaveri. Även när reformismen är helt uppriktigt menad förvandlas den i praktiken till ett verktyg för att borgerligt förleda och försvaga arbetarna. Erfarenheterna från alla länder visar att arbetarna alltid blir lurade om de sätter sin lit till reformisterna.

Om arbetarna däremot har tillägnat sig Marx' teori, d.v.s. har insett att löneslaveriet är ofrånkomligt så länge kapitalets välde består, så låter de inte lura sig av några som helst borgerliga reformer. I insikt om att reformer varken kan vara bestående eller betydande, när kapitalismen ännu finns kvar, kämpar arbetarna för förbättringar och utnyttjar förbättringarna för att ännu envisare kämpa vidare mot löneslaveriet. Reformisterna försöker att med allmosor splittra och lura arbetarna, avleda

dem från deras klasskamp. De arbetare, som är medvetna om reformismens förljugenhet, utnyttjar reformerna för att utveckla och bredda sin klasskamp.

Ju starkare reformisternas inflytande på arbetarna är, desto vanmäktigare blir arbetarna, desto mer beroende blir de av bourgeoisin, desto lättare blir det för bourgeoisin att med olika knep göra reformerna värdelösa. Ju självständigare arbetarrörelsen är, ju mer djupgående och vidsträckt mål den ställer sig, ju friare från reformismens inskränkthet den är, desto bättre lyckas arbetarna befästa och utnyttja de enskilda förbättringarna.

Reformister finns i alla länder, ty överallt söker bourgeoisin på ett eller annat sätt förleda arbetarna och göra dem till nöjda slavar, som ger upp tanken på att avskaffa slaveriet. Reformisterna i Ryssland är likvidatorerna, som tar avstånd från vårt förflutna för att invagga arbetarna i drömmar om ett nytt, öppet, legalt parti. Tvingade härtill av Severnaja Pravda började likvidatorerna i Petersburg nyligen försvara sig mot anklagelserna för reformism. Det är nödvändigt att noga granska deras resonemang för att tydligt klargöra denna ytterst viktiga fråga.

Vi är inte reformister, skrev likvidatorerna i Petersburg, ty vi har inte sagt att reformer är allt, slutmålet intet; vi har sagt: rörelse fram mot slutmålet; vi har sagt: via kamp för reformer fram till ett fullständigt genomförande av de ställda uppgifterna.

Låt oss se efter om detta försvar stämmer med sanningen.

Faktum nr 1. Som sammanfattning av alla likvidatorers uttalanden skrev likvidatorn Sedov att två av "de tre hörnpelare", som marxisterna ställt upp, nu inte lämpar sig för agitation. Han lämnade kvar 8-timmarsdagen, som teoretiskt kan genomföras som reform. Han tog bort eller uppsköt just det som går utanför reformernas ram. Följaktligen hemföll han åt den klaraste opportunist i det att han drev just den politik, som uttrycks i formeln om att slutmålet är intet. Det är just reformism, när "slutmålet" (även i relation till demokratism) hålls så långt borta från agitation som möjligt.

Faktum nr 2. Likvidatorernas beryktade augustikonferens (fjolårets) skjuter även så långt bort som möjligt - till ett särskilt tillfälle - undan de ickereformistiska kraven i stället för att föra dem närmare, in i agitationens själva brännpunkt.

Faktum nr 3. Genom att förneka och förringa "det gamla" och ta

avstånd från det inskränker sig likvidatorerna till reformism. I dagens situation framträder tydligt reformismens samband med avsvärjelse från "det gamla".

Faktum nr 4. Arbetarnas ekonomiska rörelse framkallar vrede och attacker från likvidatorernas sida ("överilning", "slag i luften" o.s.v. o.s.v.), så snart den knyts till paroller utanför reformismens ram.

Vad blir då summan av kardemumman? I ord avvisar likvidatorerna den principiella reformismen, i handling håller de sig till den över hela linjen. Å ena sidan försäkras de oss att reformer för dem ingalunda är allt, men å den andra går likvidatorerna till attack eller visar en ringaktande inställning varje gång marxisterna i praktiken går utanför reformismens ram.

Skeendena på arbetarrörelsens alla områden visar oss därvid att marxisterna inte alls ligger efter, utan tvärtom klart går i spetsen när det gäller att praktiskt utnyttja reformerna och att kämpa för reformer. Ta valen till duman" inom arbetarkurien, de deputerades anföranden i och utanför duman, arbetartidningarnas organisering, utnyttjandet av försäkringsreformen, metallarbetarförbundet som det största fackförbundet o.s.v. - överallt finner ni att de marxistiska arbetarna ligger före likvidatorerna i det omedelbara, närliggande, "vardagliga" agitations- och organisationssarbetet, i kampen för reformer och deras utnyttjande.

Marxisterna arbetar oförtrutet utan att försitta någon enda "möjlighet" att uppnå och utnyttja reformer, men därvid klandrar de inte, utan stöder och utvecklar omsorgsfullt varje steg utöver reformismens ram i propaganda, i agitationen, i de ekonomiska massaktionerna o.s.v. Men likvidatorerna, som lämnat marxismen, enbart desorganiserar arbetarrörelsen genom sina attacker mot den marxistiska helhetens själva existens, genom sin nedbrytning av den marxistiska disciplinen och sin förkunnelse av reformism och en liberal arbetarpolitik.

Dessutom får man inte glömma att reformismen i Ryssland tar sig uttryck i en speciell form, nämligen att de grundläggande förhållandena i den politiska situationen i dagens Ryssland identifieras med dem som råder i dagens Europa. Ur liberalens synvinkel är en sådan identifiering legitim, ty liberalen tror och predikar att "vi gudskelov har en författning". Liberalen uttrycker bourgeoisins intressen, när han förfäktar åsikten att varje steg utanför reformismens ram som demokratin skulle ta efter den 17 oktober" vore ett vansinne, en förbrytelse, en synd o.s.v.

Men det är just dessa borgerliga åsikter som praktiskt tillämpas av våra likvidatorer, vilka ständigt och systematiskt till Ryssland "överför" (på papperet) såväl "det öppna partiet" som "kampen för legalitet" o.d. Liksom liberalerna predikar de m.a.o. att den europeiska författningen skall överföras till Ryssland, utan att gå den särpräglade väg som i väst ledde till att författningar utarbetades och befästes under generationer, ibland rentav i århundraden. Likvidatorerna och liberalerna vill, som det brukar sägas, tvätta pälsen utan att den blir våt.

I Europa betyder reformismen i praktiken att man överger marxismen och ersätter den med en borgerlig "social politik". Här i vårt land betyder likvidatorernas reformism inte bara allt detta, utan också att man förstör den marxistiska organisationen och ger upp arbetarklassens demokratiska uppgifter, byter ut dem mot en liberal arbetarpolitik.

Béla Kun

Kapitalistiskt slaveri eller socialistisk revolution (Utdrag)

1919

Vägen till socialismen

Kommunisternas huvudmål är befriande av arbetarna från löneslaveriet. Förutsättningen för denna befrielse är kapitalets och det nuvarande produktionssättets avskaffande; kapitalets, jordens, maskinernas, arbetsverktygens tagande ur händerna på kapitalisterna och blivande allmän egendom; klass- och egendomsskillnadernas, lönearbetets och rofferimöjligheternas avskaffande.

Till och med hos de mest demokratiska hoppas vi förgäves få se en förutsättning till att börja värka för en sådan förändring. Av borgarstaten, den må vara hur framstegsvänlig som hälst, må den så ha på absolut allmän, och likvärdig rösträtt baserad republikanskt styrelsesätt - vi kan ändå lika litet vänta oss det av en sådan som av en monarkistisk. Den stående militären, poliserna och ämbetsmännen skyddar till och med i den mest folkstyrda republik endast bourgeoisin. Och borgarna kommer nog aldrig att börja gräva graven åt sig själv och sina utsugarförmåner.

Med erövring av den politiska makten med tillhjälp av revolutionen, avser kommunisterna således icke demokratin eller skapandet av en demokratisk republik. Demokratin skyddar allas medborgarrättigheter. Men ägandet av kapitalet skyddar också makten åt borgarna så länge de ha rättigheter. Kommunisternas huvudsyfte är därför arbetarnas odelade och obegränsade herravälde: proletariats diktatur. Denna stat är arbetarnas stat. Detta är också våldsregim, men dess uppgift är helt en

annan än den borgerliga statens.

Den borgerliga staten är medlet till utsugning och förtryck, vilken representerar det fortsatta bevarandet av egendoms- och klasskillnaden. Medlet proletariats diktatur, d.v.s. arbetarstaten, förtrycker bourgeoisin expropriande kapitalet för samhällets räkning samtidigt upphävande allt förtryck och slutligen görande en styrande mänsklig makt, således själva staten obehövlig.

Denna statsform finner vi tvenne gånger i historien. Sådan var den i Pariskommunen, i de revolutionära parisiska arbetarnas produkt år 1871, och är nu i Rysslands socialistiska federativa rådsrepublik (Rossiskaja Sotsialistitsjeskaja Federativnaja Respublika). Det är proletariatsdiktaturens form som leder, liksom Marx säger, till den politiska förändring, varifrån arbetarnas övergång till ekonomisk frihet är möjlig.

Kommunisterna kräva alls ingenting annat än statsmakten från borgarna. De fordra icke fred icke ens den ena eller andra ekonomiska frågans lösning kräver de. Detta därför, att allt sådant kan förverkligas först sedan proletariats diktatur har tagit all statsmakt i sina händer, proklamerat proletariats diktatur.

De beväpnade arbetarnas massorganisationer utgör grunden för proletariats diktatur, för arbetarstaten. De av valda förtroendemän bestående representanternas råd, stiftar lagarna och författningarna och sätter dem själva i verkställighet. Sålunda avskaffas de förhållanden under vilka arbetarna ingenting hade att säga angående lagarnas tillämpning, ehuru de väl hade fått ett visst inflytande på lagstiftningen.

De privilegierade lagstiftarnas, ämbetsmännens och domarnas makt bortfaller alltså. Folkets egna förtroendemän, vilkas givna fullmakter kan återtagas var minut, stifta lagarna, sätta dem i kraft och sitta som domare över lagbrytarna. Varje ämbete tillsättes genom val. Varje ämbetsinnehavare kan från sitt ämbete skiljas när som helst. En ämbetsinnehavares lön kan icke vara större än genomsnittsinkomsten för en fackutbildad arbetare.

I den stående militärens ställe är de beväpnade arbetar- och småbrukarmassorna. Häri ligger en garanti för, att en borgerlig revolution icke kan beröva proletariats makten. Bourgeoisin kommer icke mer att förmå resa sig. Som ledare för de beväpnade skarorna fungerar ingen borgerlig avkomling, utan väljes av manskapet själv de lämpliga i skaran till befäl. På samma sätt undanskaffar proletariats diktatur sådana po-

lis- och gendarmvälden som de nutida; i den mån revolutionär ordningstjänst behövs, fullgör de beväpnade arbetarna den.

Sådan är arbetarnas stat till sin form. Arbetarna och de egendomslösa landsarbetarna har genom den statsmaktens alla möjligheter i sina händer - lagstiftning, regeringen och rättskipningen. Endast denna arbetarstat, denna proletariats diktatur, förmår värna deras ekonomiska åtgärders fullföljande, vilket är nödvändigt, då kapitalet exproprieras från borgarna, för att produktionsmedlen förvandlas till samhällsegendom, och produkterna av den samhälleliga produktionen lägges under beslag på samhälleligt sätt.

Arbetarstaten har naturligtvis att fylla alla de krav, vilka arbetarrörelsen tagit på sina program för höjandet av arbetarklassens välmåga, förbättrandet av arbetarnas levnadsförhållanden, hälsoskydd och bildningens höjande och vilka de gett borgarna att förverkliga.

Åtta timmars arbetsdag, sundare förhållanden i fabriker, verkstäderna och arbetarnas bostäder - allt detta och andra socialpolitiska krav kommer man att förverkliga i ett enda slag, utan att arbetarna behöver slösa det minsta lilla grand av sin stridsiver för deras skull.

Tyngdpunkten i proletariatsdiktaturens program ligger i de åtgärder, vilka under övergångstiden fordras för produktionens socialisering.

I politiskt avseende har proletariats diktatur den betydelsen, att den fråntar borgarna statsmakten, lagstiftningen och regeringen. I ekonomiskt avseende har den som följd, att proletariatet undandragit borgarna produktionen och ledningen av produkternas fördelning. Ända hittills ha kapitalisterna och deras avlönade medhjälpare ordnat produktionen och de producerade varornas utdelning längs handelskanaler till konsumenterna.

Imperialismen och i all synnerhet utvecklingen av det ekonomiska livet under krigstiden har, som vi sett, centraliserat produktionskrafterna och kapitalet på enstaka storbankers, den s.k. finansoligarkins händer. Under krigets fortgång har statsmakten blivit - och var förresten förut - denna fåtalets penningemakt en lydiga slav. Statsmakten blir således i händerna på storbankerna och deras syndikat utslutande produktions- och konsumtionens högste ordnare. Särskilda centra eller centraler: järncentraler, sockercentraler, papperscentraler och spannmålscentraler liksom ytterligare sådana som ordna produktionen och fördelningen av alla livsfrönödenheter, har drivit kapitalets centralisation så långt, att den

är fullt mogen. Över alla dessa centraler står 4-5 storbanker som enväldshärskare över hela landets ekonomiska liv.

Om arbetarna således vill taga den ekonomiska makten i egna händer för att omvandla den efter sina egna önsknings och för att leda den i socialistisk riktning, så blir deras första görande bankernas nationalisering, d.v.s. taga bankerna i besittning för arbetarstaten: sammanslå alla banker till en av staten omhändertagd sådan, alltså en riksbank.

Bankerna har, som vi vet, under den imperialistiska utvecklingseran, blivit helt det ekonomiska livets brännpunkter. De förmedlar blodcirkulationen i hela det kapitalistiska hushållningssystemets liv. Herravälde över bankerna är första villkoret för uppnåendet av herraväldet över produktionen. Emedan genom detta herravälde avstänges kapitalisterna från all vidare penningtillförsel. Man har då lagt beslag på penningkapitalet. Med denna åtgärd träffar man således den kapitalistiska produktionen i dess grund valar.

Bankernas övertagande av arbetarstaten, ger arbetarna i händerna en aktiv apparat, varmed de kan reglera produktionen och likaså produktens distribuering, d.v.s. för konsumtion avsedda varor och likaså arbetsmedlens nyttjande.

De "centraler", vilka haft till uppgift att fördela råvarorna, födoämnen och arbetsmedlen allt sedan krigets början, är fullständigt i bankernas våld. Bankerna har således säkra siffror angående hur stor landets produktion är och hur stort behovet är ävensom hur mycket som kan transporteras av landets kommunikationsmedel (till lands och sjöss).

Imperialismen har danat de grunder, genom vilka proletariatets diktatur kan alldeles som från en säker ställning rikta de första slagen mot det kapitalistiska systemet och med vilkas tillhjälp de kan resa den socialistiska hushållningens byggnad.

Första villkoret för produktionens socialisering är möjligast säkra uppgifter om hur mycket som kan produceras och hur stort behovet är.

De genom expropriation under arbetarstatens ledning arbetande bankerna och det banknät deras filialer bildar, vilket når ända till den minsta by, är en; redan färdig och härtill lämplig apparat.

Det andra slaget mot privatäganderätten blir alla storindustrierna och behovet av massartiklar fyllande inrättningars underordnande under arbetarstaten och sammanförande till ett helt. Detta innebär, att arbetarna exproprierar från ägarna de jätteföretag, vilka redan uppstått under

bankernas beskydd. Det kapitalistiska väldet upphör således i dessa affärer. Arbetarnas egna organisationer kommer att förvalta de företag, vilka de kapitalistiska sammanslutningarna hade förenat till ringar, truster eller syndikat.

Också detta förstår man lätt. Alldeles som i Österrike-Ungern t.ex. tobaksfabrikerna eller kanonfabrikerna och andra fabriksföretag är statens egendom, på samma sätt göres alla företag till statsegendom. I verkligheten har staten reglerat också den nutida produktionen; den moderna borgerliga staten, vilken är i händerna på borgarna, har i "produktionsregleringen" namn gjort alla värkstäder och fabriker till militära tvångsarbetsanstalter för arbetarna; men för kapitalisterna har den gjort dem till paradiset, guldgruvor, ur vilka det strömmat floder av guld till bankernas oceanvida pansarvalv.

Men det av arbetarna värkställda förstatligandet inskränker sig icke till, att endast underordna produktionen en enhetlig reglering och att enskilda affärer sammanslås, utan därtill kommer också, att alla fabriker, värkstäder, järnvägar och fartyg fräntagas kapitalisterna. Med alla dessa företag är det icke meningen att använda arbetarnas arbetskrafter till gagn för kapitalismen, utan tvärtom är de deras egna, och skall användas under arbetarnas ledning till att fylla deras behov.

Arbetarna måste upprycka privatäganderätten med rötterna. De många aktierna, obligationerna o.s.v., de må nu sedan representera bankers, industriers eller affärsföretags grundkapital eller i statspapper eller statsslån placerade pengar, görs värdelösa. De blir papperslappar och berättigar icke mer ägarna att njuta som parasiter frukterna av arbetarnas underbetalda arbete. Sedan när alla banker och produktionsmedel gjorts till arbetarstatens egendom, blir proletariatsdiktaturens tredje görande förbrukningens ordnande och reglering i arbetarstaten.

Detta är en ovillkorlig övergångsätgärd. På samma gång kriget lagt grunden till produktionens reglering har det också danat förutsättningarna för konsumtionens sättande under reglering. De av staten i bruk tagna bröd-, kött-, klädes- o.s.v. korten, anses bli grunden för en reglering av förbrukningen.

Genom det staten underordnade banknätets försorg får man reda på befintliga produkter och behovet av sådana. Handelns upphörande har därigenom blivit möjlig. Arbetarstatens lokala ämbeten, d.v.s. arbetarnas och småbrukarnas representantråd, fördelar från sina förråd till förbru-

karna de behövliga klädes-, mat- och andra varorna.

Mellan den borgerliga statens och arbetardiktaturens kortsystem är det dock en väsentlig skillnad. Den kapitalistiska staten använder detta system för att därigenom styrka sig själv. På samma gång försöker den bereda ockrarna större vinst. Samtidigt försöker den ge de rika större möjligheter att i sina lägenheter magasinera dryga mängder av sådana varor som genom kortsystemet är undandragna det hungrande folket.

Arbetarstatens kortsystem däremot riktar sig direkt emot de rika. Dess avsikt är att i näringen icke får förekomma några olikheter. Det utgör slutligen också en säkerhet mot de kontrarevolutionära, vilka, som den Ryska revolutionen visar exempel på, genast då arbetarna tar statsmaktens, produktionens och fördelningens maskineri under sitt valde, börjar bromsa, d.v.s. av politiska skäl upphör att arbeta.

Redan därför bör arbetarstaten förverkliga den princip som ordspråket uttalar: "Den som inte arbetar, han skall heller inte äta." Därför blir den fjärde viktiga övergångsätgärd hushållning och systematisering, grundandet av ett system för arbetsintyg.

Varje matlag äger rättighet att få de bestämda livsmedelsransonerna. Det erhåller dem på grund av arbetsintygen från förråden, vilka handhaves arbetarrådet eller av en av detta godkänd organisation.

På så sätt rycker man det sista stödet undan fötterna för kapitalet. De av kapitalisterna möjligen räddade och arbetarstaten undanhållna guld-förråden lämna ingen möjlighet för, de må sedan vara vilken borgerlig som helst, att med stöd av sin förmögenhet, tubba arbetarna till att icke utföra eller sabotera i dem förelagt samhälleligt arbete. Denna hushållningens systematisering och arbetsintygsordning har som följd ett verkligt allmänt arbetstvång för varje till arbete duglig människa.

Den imperialistiska utvecklingen har också härvidlag givit exemplet, därigenom, att i så gott som alla krigförande länder införts för hemmavarande civilpersoner en, den allmänna värnplikten motsvarande arbetsplikt. Den borgerliga statens arbetsplikt är, liksom den allmänna värnplikten, allmän endast för arbetarna, vilka också därigenom tvingas att tjäna de imperialistiska rövarbegärens. Arbetarstatens arbetsplikt däremot sätter just de lata, parasiterna som lever på andras arbete, således de rika, till arbete. På så sätt får man samtidigt en förordning, som förebygger, att dylika element undandraget sig i den socialistiska planen ingående arbeten.

Till de av proletariatets diktatur exproprierade produktionsmedlen hör egentligen också jorden.

I Ungern lever mer än hälften av befolkningen av jordbruk och av detta folk är 80 % endera alldeles egendomslösa daglönare eller småbrukare, vilka äga 1-5 tunnland jord. Där är således jordfrågans betydelse mycket stor.

I den samhälliga revolutionen blir bland kommunisternas första handlingar den, att ordna småbrukarnas ställning så, att de genast får jorden under sin domvärjo. Småbrukarnas och arbetarnas statsorgan skall genast ta ledningen över latifundierna (sammanslagna egendomar) de av prästerna och herrarna styrda landområdena samt alla såväl levande som döda inventarier således byggnaderna, arbetsredskapen, maskinerna, boskapen och utsädespannmålen. Jorden och allt som hör till den bör lämnas åt platsens, distriktets eller kommendanturens [Ett ungerskt förvaltningsdistrikt. Övers anm] småbrukares och lantarbetares representantråd att brukas. Detta är en övergångsåtgärd vid ordnandet av jordfrågan. Sakens enhetliga, efter allmän måttstock värkställda avgörande kan först senare ske. Men för att det inte skall hända, för att inte storgodsägarna, prästerna och de andra jordherrarna må kunna utgöra något hinder för den socialistiska jordpolitiken, måste landsbygdens arbetare genast taga sig an jorden.

Det ovannämnda anser kommunisterna i stort sett vara arbetarnas närmast liggande göromål.

Diktaturen skall sättas i kraft av det beväpnad upproret, den socialistiska revolutionen. Detta innebär, att arbetarna icke skall invänta socialismen som judarna har väntat Messias. Arbetarklassen vet att socialismen inte heller kommer ur det skötet, och arbetar därför revolutionärt för nåendet av sitt mål.

Det avgörande inför vilket imperialismen ställt arbetarna, fordrar ovillkorligen verksamhet. Den ena vägen kan de gå utan verksamhet, men under vinande piskslag genom land som genjuder av krigets klagoskrin till det fullkomliga armodet. Den andra vägen är kampens väg, men den leder medels sträng frihetsverksamhet till människosläktets välstånd, till socialismen, vilken icke mer är någon drömbild, utan den snara framtidens värk, dettas och det kommande släktledets värk. De, för vilka socialismen icke är någon utopi, vilka icke göra av den en Messias, utan vill med den socialistiska revolutionen och proletariatets

diktatur som medel genast sätta i gång med att förverkliga den, - de är kommunister.

Jan Myrdal

Arbetarklassen och de imperialistiska krigen

2012

Först måste jag tala om för vem jag talar. Jag är kommunist, men sedan nästan sextio år är jag en partilös kommunist. Om skälet till detta har jag skrivit i flera av mina böcker. Jag är alltså ingen talesman för någon särskild organisation, som kunde hållas ansvarig för det jag säger.

Jag har just gett ut en bok, som huvudsakligen handlar om mitt besök i gerillazonen i Dandakaranya, dit jag inbjöds av CPI (Maoisterna), Röd stjärna över Indien. När jordens fördömda reser sig. I boken beskriver jag hur en grupp, då vi efter en lång marsch genom djungeln anlant till Dandakaranya på natten och fått vårt te, kom gående från djungeln. Efter en stund förstod jag att det var generalsekreteraren för CPI (Maoisterna), "Ganapathy" och hans kamrater.

I diskussionen med de senare försökte jag säga något om våra erfarenheter - positiva och negativa - om det politiska arbetet mot krig och imperialism i ett litet imperialistiskt land som Sverige.

När vi vid slutet av vårt besök efter sexton dagar tog ett formellt avsked från våra värdar tillfrågades jag också om arbetarklassen och om den aktuella situationen i Europa.

Vid det mötet diskuterade vi i ordnade former den rådande situationen i vår del av världen. Det vill säga en allt djupare ekonomisk och politisk kris, stigande arbetslöshet och hård, men mest spontan, kamp från folkets sida. Det finns olika organisationer av ny typ, som via Internet protesterar mot regeringars och det transnationella kapitalets

destruktiva ekonomiska politik. Vi kommer att se hur pass starka de kommer att visa sig mot regimernas aktuella och kommande attacker. Deras lösa organisation är både ett försvar mot regeringarnas förtryck och samtidigt en hämsko vad gäller medvetet handlande.

Sedan mer än cirka ett halvsekel, sedan början av en åtminstone formell avkolonisering, har i våra länder många solidaritetsorganisationer byggts upp. De är av skilda slag. Vissa av dem har visat sig vara av reell och politisk betydelse. Det finns också på partinivå skilda grupper. De är ofta tappra, men har alltför ofta sekteristiska tendenser. Hittills har de inte nått någon majoritet inom arbetarklassen och dess allierade.

Beträffande den så kallade vänsterns traditionella och officiella partier, det socialdemokratiska SAP och det före detta kommunistpartiet, har dessa till och med varit ur stånd att ens formulera en traditionellt reformistisk politik mot den kris som hårt drabbar arbetarklassen. Vilket inte är så förvånande, eftersom de i realiteten, som till exempel det före detta kommunistpartiet i Sverige, är statsunderstödda och inte finansieras av sina medlemmar. Härigenom har de blivit strukturellt oförmögna att ta ledningen i, delta i eller ens ge något annat än ett ringa verbalt stöd för kampen mot de nya imperialistiska krigen. De har också nästan helt avrustat sig själva ideologiskt. De har inte bara av ekonomiska skäl lagt ner sina tidningar, tidskrifter och boklådor - de har också avskaffat sina teoretiska studier, från de traditionellt reformistiska till de mer eller mindre revolutionära. Blott lokalt har vissa medlemmar individuellt kunnat upprätthålla studiecirkel. De statsfinansierade kadren och de återstående medlemmarna är således ideologiskt vagt feministiska och - för att bruka en tysk beteckning - revoluzzerlika.

I vissa fall har deras partiorganisationer infiltrerats och delvis tagits över av imperialistiska grupper. På femtiotalet var detta ett typiskt arbetssätt för CIA inom "Socialistiska Internationalen". Ett aktuellt exempel av samma slag kan man se i Tyskland, där den effektiva sionist- och Israelinspirerade fraktionen inom ungdomsrörelsen, "Bundesarbeitskrisen Shalom der Linksjugend" förra sommaren tog kontroll över partigruppen i parlamentet. Den lyckades få arbetet till stöd åt Palestinas folk brännmärkt som "partifientligt beteende", och i vinter har man utvidgat denna beteckning till att även innefatta stöd åt folken i Syrien och Iran som hotas av imperialisternas krig.

Det är också typiskt att de en gång oberoende, hederliga och huvud-

sakligen liberala fredsorganisationerna, som haft ett visst stöd bland massorna, antingen har gjorts kraftlösa eller gått över till att stödja vad som kallas "humanitära interventioner".

Om ni läser min bok finner ni att jag där genom hela texten diskuterar denna fråga. Det är inte så konstigt. När allt kommer omkring har jag under de senaste sjuttio åren sett och på olika sätt deltagit i rörelserna och således upplevt deras - ibland framgångsrika - strider, och deras nederlag.

I djungeln i Dandakaranya låg jag på natten och reciterade tyst för mig själv den bästa text jag känner som beskriver vår situation. Det är dikten "An die Nachgeborenen" från trettio-talet som Bertold Brecht skrev i sin exil i Danmark. Titeln översätts ofta till engelska som "To posterity". Men översättningar saknar de för våra generationer i imperialistländerna, enligt mig, mest värdefulla raderna:

Gingen wir doch, öfter als die Schuhe
die Länder wechselnd
Durch die Kriege der Klassen,
verzweifelt
Wenn da nur Unrecht war und keine
Empörung.

En fri översättning skulle vara:

Men vi bytte länder oftare än skor,
vandrade i förtvivlan genom klassernas
krig
eftersom där blott var orättvisa men inget
uppror

Orsaken till denna tragiska historiska situation tänkte jag på under dessa nätter, då jag låg vaken i sovsäcken bredvid de unga adivasikamraterna från People's Liberation Guerilla Army.

Varför "blott orättvisa men inget uppror"? Detta är och har under mer än hundra år varit den centrala frågan för de politiska rörelserna inom den så kallade vänstern. Vi har i Europa diskuterat frågan konkret i samband med nederlaget för revolutionen 1848, kriget mellan Frankrike

och Preussen 1870, det grymma förtrycket efter Kommunens nederlag 1871 och första världskrigets utbrott 1914.

De imperialistiska ländernas arbetarklass har visat sig vara oförmögen att förhindra dessa nederlag och krig. 1914-18 marscherade den då huvudsakligen socialdemokratiska europeiska arbetarklassen utan motstånd som kalvar till slakthuset - till sin död i Flandern.

Hela perioden från då till nu har våra länder kännetecknats av demonstrationer, ekonomisk och politisk kamp. Vi har skördat stora delsegrar, som t.ex. segern över den naziinspirerade reaktionen i Sverige på 30-talet, framgången för Folkfronten i Frankrike 1936, fredsrörelsen under 50-talet, som förhindrade det atomkrig som USA då planerade, och den internationella solidaritetsrörelse som blev ett verkligt hinder för USA-imperialisterna i deras krig mot folken i Sydostasien för femtio år sedan. Man bör inte glömma eller förringa vad folket uppnådde i dessa strider.

Men som vi alla vet har vi lidit avgörande nederlag. Hitlerismens maktövertagande i Tyskland, segern för Franco i Spanien, Sovjetunionens färgskifte och dess påföljande upplösning och oförmågan hos dagens arbetarklass att organisera sig för att förhindra de nya imperialistiska krigen.

Det är ett historiskt faktum att arbetarklassen och dess allierade i de imperialistiska länderna hittills visat sig oförmögna att resa sig mot orättvisan. Man har, tragiskt nog, antingen aktivt eller genom tyst samtycke gett sitt stöd åt den härskande klassens destruktiva politik.

Varför är det så? Ett svar diskuterades av Vladimir Iljitj Lenin och Manabendra Nath Roy vid kommissionen för nationella och koloniala frågor vid Kommunistiska Internationals andra kongress i juli 1920.

M. N. Roy ansåg att: "Genom att exploatera massorna i koloniala länder kan den europeiska imperialismen ge några skolor åt proletariatet i metropolerna."

Lenin insåg självfallet att detta problem fanns. Det var inte bara det att han själv hade arbetat intensivt för att förhindra katastrofen då den internationella socialistiska rörelsen hade fallit samman inför världskriget bara några år tidigare. Men som han sade:

"Kamrat Quelch från Brittiska Socialistpartiet talade om detta i vår kommission. Han sade att den vanlige brittiske arbetaren skulle betrakta det som förräderi att hjälpa de förslavade nationerna i deras uppror mot det brittiska väldet."

Men Lenin ville inte acceptera att detta var "vanliga arbetares" inställning, utan blott "arbetararistokratins". Den verkliga lösningen låg i den nya internationalens politiska ansvar för att förändra denna inställning:

"Jag vill också understryka vikten av de kommunistiska partiernas arbete, inte bara i sina egna länder utan också i kolonierna och i synnerhet bland de trupper som brukas av utsugarnationerna för att hålla nere folket i koloniala länder."

I efterhand vet vi att den internationella kommunistiska rörelse som Lenin försökte utveckla ofta var heroisk i kampen för att skapa en bättre framtid för mänskligheten, men att den inte lyckades leva upp till den kampsolidaritet med folken i "de koloniala och beroende länderna" som han bedömt nödvändig.

Ho Chi Minh kan 1924 historiskt anses ha haft rätt då han på Kom-munistinternationalens femte världskongress kritiserade bristen på verklig solidaritet från kommunistpartierna i de imperialistiska länderna och kolonialmakterna.

För att förstå skälen till detta och vad det betyder för vår gemensamma framtid är det nödvändigt att först ta några steg tillbaka för att få överblick och därpå studera dem mera i detalj.

Marx var noga med att påpeka att han inte var den förste som upptäckt att all historia är historien om klasskamp. Engels drog sedan, då de första verkliga undersökningarna om förhistorisk tid publicerats, slutsatsen att satsen var sann beträffande all skriven historia, dvs. den är sann från klassamhällets begynnelse.

Under denna period av klassamhällen finner man, oavsett om man betraktar Mogulriket, den gyllene tiden i USA efter inbördeskriget eller dagens Indien, klasser som strider. Till och med om man vill analysera en grym, fascistdiktatur som Nazityskland, där inte bara kommunism och socialism, utan även liberala tendenser är förbjudna och förtrycks, kommer man att finna att det är klasskampen som bestämmer dess politik. På alla nivåer. Till och med fängelsevakterna i koncentrationslägren har klassintressen, motsatta de härskandes.

Det som Marx sedan märkte var att kapitalismens uppträdande och bourgeoisins seger skapade en växande klass av "fria" proletärer som inte kunde röra sig någon annanstans än uppåt. Dess kamp blev på längre sikt en kamp mot själva begreppet av det samhälle som bourgeoisien hade skapat.

Denna radikala utmaning formulerades för Europas del mellan 11- och 1600-talet genom en serie av våldsamma och grymma krig som fattigbönderna förde mot de feodala myndigheterna. Den ideologi dessa formade utifrån sina nationella och religiösa rötter liknar den hos bonderevolutionärerna under Taipingupproret i Kina på 1800-talet. Det är ingenting konstigt med det. Liknande strider formar liknande ideologier.

I samband med den ideologiska utvecklingen under naxaliternas kamp i Indien nämnde jag dess allmänt marxistiska och maoistiska rötter och den ständiga finslipningen genom revolutionär praktik.

För Friedrich Engels var de europeiska bondekrigen för femhundra år sedan förrevolutionära och dömda att misslyckas.

Jag är inte säker på det. Naturligtvis var deras mål begränsade jämfört med arbetarklassens i dag, men i Sverige och i Schweiz var de ganska segerrika och formade samhällena på ett sätt som skilde sig mycket från det kontinentala Europa i allmänhet.

Som Hegel påpekade är det inte möjligt att hoppa ut ur sin egen tid. Det vore som att försöka springa ifrån sin skugga. Men det är möjligt att betrakta nutiden ur ett perspektiv, att värdera den tidsålder man lever i.

Marx skrev aldrig något recept för framtiden. Och vad mera är, han skrev inte - vilket Engels påpekade - några definitioner. Han skrev utvecklingar. Om vi går tillbaka till ett visst historiskt skede, till exempel Europa 1848 eller Indien 1944, kan vi beskriva vad som hände, och med någon möda varför. I efterhand kan vi peka på orsakerna. Men den speciella väg som händelserna tog var vid tiden inte given, oundviklig eller, för att formulera det i religiösa termer, förutbestämd. I dessa skeden stod en mängd skilda vägar öppna inom de dåvarande möjligheternas ram. Eller för att uttrycka det annorlunda: det finns ingen stor bok i Himlen där allt finns nedskrivet på förhand. Människan skapar sig ständigt själv och sin historia. (Och Marx, Engels, Lening, Mao var inte "inspirerade", de arbetade och skrev utifrån de möjligheter som fanns vid tiden.)

Historien, det som har hänt, omvärderas ständigt. Kanske är det en apokryfisk historia att Zhou Enlai, då han tillfrågades om franska revolutionen, svarade att det var alltför tidigt att säga något om den. Jag skulle ha frågat honom, men gjorde det inte. Han hade förstås ändå rätt.

På samma sätt finns det inget slut på historien (utom att det kan finnas ett slut på mänskligheten och förvisso på mitt eget liv). Vi kan hävda att socialismen kunde innebära slutet på förhistorien och begynnelsen

för en medveten historia. Men detta skulle inte innebära Den Stora Harmonin. Ett sådant kontinuerligt tillstånd av harmoni kan inte finnas. Klasskonflikter skulle försvinna med klasserna, men konflikterna skulle, som Mao påpekade, fortsätta. Till och med efter tiotusen år.

Detta innebär att jag avviker från ämnet. Det är ett sätt att komma svaren närmare. För vad är arbetarklassens och dess allierades erfarenhet från denna historiska period? Och vilka strider talar vi om?

Den på pappret mäktiga Andra Internationalen (som adekvat hade beskrivit det kommande kriget på sin urtima kongress i Basel 1912) föll samman som ett korthus när det imperialistiska kriget kom 1914. Trots årtiondens revolutionära retorik hade nästan all ledande kader och massorna sugits upp av den härskande klassen och massorna sövts till apati i bourgeoisens famn. Den belöning de fick var massdöd.

Och i praktiken tycktes M. N. Roy och "kamrat Quelch från Brittiska Socialistpartiet" även efter denna katastrof ha fått rätt, genom det som hände i Hitlertyskland och senare i det stora franska kommunistpartiet under avkoloniseringen av Nordafrika efter andra världskriget.

Titta på Saar! Den 13 januari 1935 röstade folket i Saar - som befann sig under NF:s mandat sedan 1920. Valet stod under internationell kontroll. Man hade att välja mellan omedelbar återanslutning till Tyskland eller att fortsätta som ett oberoende NF-mandat.

Alltsedan Hitlers Machtübernahme som rikskansler den 30 januari 1933 hade fackföreningsmän, socialister, kommunister, intellektuella och judar flytt över gränsen till Saar undan den stegrande terrorn i det nya Tyskland, Tredje riket.

Arbetarklassens partier i Saar var inte svaga. De röstande var informerade. Vågen av naziterror i Tyskland var väl känd. Koncentrationslägren, mordet under "de långa knivarnas natt" i juni 1934, de antisemitiska pogromerna - allt var välkänt. Ändå röstade den 13 januari 1935 90,3 procent av folket för Hitler i fria och internationellt övervakade val.

Skälet var inte någon sorts märklig teutonisk nationalism. Det var enkelt ekonomiskt. Genom att trycka pengar och gå in för en snabb upprustning för ett kommande krig hade Hitler minskat arbetslösheten i Tyskland från 26,3 procent 1933 till 14,9 procent 1934. (I takt med att krigsförberedelserna framskred fortsatte antalet arbetslösa att minska: 11,6 % 1935, 8,3 % 1936, 4,6% 1937 och 2,1% 1938.) Arbetarklassen och dess allierade stödde Hitler - även om några före detta kommunister

och socialister var lite tvivlande - eftersom Tyskland hade börjat få full sysselsättning, och välfärdsinrättningar och arbetarskydd hade nalkats det som rädde i de socialdemokratiska skandinaviska länderna. Observera att för dem bland kommunister och socialister (eller liberaler och kristna) och för judar, oavsett deras tro eller ställning, som stod emot nazisterna var terrorn grym. Men om man höll tyst och fortsatte som vanligt var livet i det Tredje riket bättre än förut. Såväl barn som föräldrar hade fått möjlighet till utmärkta och väl organiserade semestrar.

Naturligtvis skrev vi av politiska skäl inte detta på den tiden. (Vi höll under kriget fast vid fiktionen att Österrike, som hade varit det mest elakartade fästet för nazismen, hade varit ett "ockuperat land".)

Men resultatet av valet i Saar, det kommer jag ihåg, var en chock för folk som mina föräldrar och andra socialdemokrater. Och valet i Saar medförde såväl en ändring i Kominterns och i den sovjetiska utrikespolitiken. I Komintern måste man slåss för att ändra den tidigare sektaristiska politiken, som hade medfört nederlaget i Tyskland. Propagandan i tidskrifter som *Gegenangriff* i Prag, som fram till dess hade skrivit som om revolutionen i Tyskland var nära och att till och med SA skulle vända sig mot Hitler - den ändrade kurs. Stalin tog kontakt med Pierre Laval och den 2 maj 1935 slöt Frankrike och Sovjetunionen en ömsesidig biståndspakt. Som den franska pressen rapporterade, talade Stalin ut om det franska kommunistpartiets renodlat antimilitaristiska strategi: "Monsieur Stalin förstår och godkänner till fullo den franska politiken för fosterlandsförsvar."

Vi vet alla att försöket att bilda en bred, antifascistisk front mot "aggressorstaterna, Tyskland, Italien och Japan" misslyckades. Detta berodde inte på bristande vilja hos regeringarna i Storbritannien och Frankrike. Tvärtom ville de försonas med dessa sina rivaler för att driva ut Hitler och dem i ett krig mot Sovjetunionen. Men bakom detta misslyckande låg det verkliga misslyckandet att mobilisera arbetarklassen i dessa imperialiststater i en enhetsfront.

Man kan se skälet för denna politiska kortsynthet i det svaga stödet i den brittiska arbetarklassen för Indiens självständighet - den allmänna opinionen där var den som rädde i Frankrike för Algeriets självständighet en generation senare.

En alltför stor del av arbetarklassen i de "demokratiska" imperialistländerna har övertygats att kolonialismen gav den materiella fördelar.

Men det skulle bli värre. Under andra världskriget såg de tyska myndigheterna till att även vanliga soldater kunde vinna direkt genom individuell plundring. Genom reguljär postgång kunde soldater i de ockuperade länderna sända hem vad de kunnat lägga beslag på hos de underkuvade folken. Samtidigt exploaterade den tyska staten de ockuperade länderna och gav en liten andel av detta direkt till det tyska folket. Samtidigt som de ockuperade länderna runt Tyskland sjönk ner i fattigdom och svält levde det tyska folket bättre än något annat folk på kontinenten. Plundringen blev institutionaliserad för att hålla levnadsstandarden hos tyskarna på "härskarklassnivå". (Då det regnar på hönan droppar det på kycklingarna.)

Jag är ganska övertygad om att Hitler skulle ha fått en klar majoritet i rättvisa och fria tyska val till och med tidigt på våren 1945. Propagandan var effektiv. Tron på de "avgörande supervapnen" var allmän. Nästan alla som hade inkallats i armén hade i öst beordrats att delta i "upprepningarna" och de hade alla blodiga händer av de nazistiska krigsförbrytelse. Därför fruktade de att de skulle drabbas av repressalier om Hitler förlorade. De allierades bombkrig hade skördat massor av civila liv (utan att avsevärt skada de tyska krigsansträngningarna). Nazistpartiets omsorg om bombkrigets offer fungerade ytterst väl (vilket man kan läsa om i Victor Klemperers dagböcker).

Naziregimen var en regim för folkmord. De fasanfulla brott den begick är verkliga. Men den utövade en effektiv ideologisk indoktrinering och samtidigt som den kunde förmå vanliga tyskar till att i armén bli medbrottslingar i de värsta övergrepp, kunde den hålla det egna folkets levnadsstandard relativt hög genom att exploatera de ockuperade länderna. Under hela detta skede utarbetade den byråkratiska och intellektuella eliten - som ofta föraktade nazisternas vulgaritet och som fanns högt över vanligt folk - de riktlinjer som senare, när naziregimen hade fallit samman men den tyska staten än en gång dominerade i Centraleuropa, skulle utgöra ramen för det som nu kallas den Europeiska Unionen. Den tyska överklasseliten förlorade inte kriget.

Det var denna situation som gjorde det politiska arbetet för kommunister och andra antinazister så svårt i den sovjetiska ockupationszon som blev till Tyska Demokratiska Republiken. Jag diskuterade vid början av femtiotalet med några öppenhjärtiga kamrater som jag hade mött redan under kriget. Västtyskland var annorlunda, för där befann sig de

gamla nazisterna vid rodret redan under Adenaueråren. På den tiden kunde kommunister och folk som jag hamna i fängelse för att tänka och skriva "fel". Då jag vid denna tid åkte tåg genom Västtyskland var jag nog med att dölja tidningar och annat tyskt material i kupén.

Den ekonomiska krisen fördjupas. Den korporativa kompromiss med vars hjälp reformisterna under efterkrigstiden hade tillförsäkrat massorna en viss trygghet har fallit samman. Det sker massprotester mot detta till och med i USA. Naturligtvis försiggår våldsamma protester i länder som Grekland och Spanien, som inte bara är hårt drabbade av krisen, utan också av EU: s nya offensiv. Där går siffrorna för arbetslösheten upp mot dem som rådde i den tyska Weimarrepubliken 1932. Folk är desperata. De kämpar. Men de saknar organisation. Den enda politiska kraft som förefaller villig och i stånd att ta över är nu, liksom på det tidiga trettioalet, en välorganiserad extremhöger. Le Pens dotter tar i dag i Front National upp frågor som ligger nära massorna, medan den franska "vänstern" är oförmögen att tala i klasstermer och inte vågar öppna munnen för att tala om nödvändigheten av att krossa sin korrupta stat och dess ekonomi i förfall.

Den situation jag beskriver är inte ny. Folkmordet på den nordamerikanska, infödda "indian"-befolkningen fick sitt moderna legala ramverk när Indian Removal Act signerades som lag av presidenten Andrew Jackson den 28 maj 1830. Denna Removal Act hade ett starkt stöd eftersom den gav tillgång till jord.

Under åtföljande decennier rådde en intensiv och växande konflikt om denna mark mellan å ena sidan de slavstater som behövde den för bomullsproduktion, eftersom deras befintliga jord hade blivit ofruktsam genom överexploatering (Georgia måste således gå över från bomullsproduktion till att bli en avelsstation för uppfödning av slavar) och å andra sidan nya bosättare från Europa. Under inbördeskriget avgjordes denna konflikt genom lagen Homestead Act, som signerades av president Abraham Lincoln 1862. Den som var 21 år, vit eller före detta slav och som aldrig hade gripit till vapen mot Förenta Staterna kunde kräva mark av staten.

Detta betraktades som en progressiv lag. Den gav de immigranter, som flytt från Europas despotier, en chans till en ny tillvaro. Lagen skapade en klass av oberoende bönder som blev ett stöd för det slags republik som skapades genom Nordstaternas seger i inbördeskriget.

Men denna lag var samtidigt en fas i ett folkmördande jordröveri som den 29 december 1890 fick sitt slut genom massakern vid Wounded Knee, som gjorde slut på det väpnade motståndet från de infödda så kallade "indianerna", vilkas jord man hade rövat.

Detta har betydelse för oss. Den senare delen av 1800-talet och den första delen av 1900-talet bevittnade omfattande klasskamp i USA. Första Internationalen blev en stark kraft i USA. Gång efter annan från 1860-talet fram emot vår tid stod stora fackföreningar och arbetarklassorganisationer upp och skakade det dominerande kapitalistsamhället. Och gång på gång krossades de. USA:s arbetarrörelse har en heroisk historia, som man bör studera.

Men vi måste förstå att dessa rörelser hade blivit möjliga genom ett folkmord. Den revolutionära flyktingen undan nederlaget i Europa organiserade sina bröder, arbetarna, med sikte på en socialistisk framtid i en fri borgerlig demokrati, som hade blivit möjlig genom att man plundrat och dödat ursprungsbefolkningen. Detta är en historisk motsägelse som vi måste se och förstå.

Imperialistländerna befinner sig nu i sin värsta ekonomiska och politiska kris sedan det tidiga 30-talet. När jag skriver detta har det spanska folk som led ett hemskt nederlag 1939 en arbetslöshet på 21,5 procent, det vill säga nära den som Tyskland hade vid Weimarrepublikens sista år och Hitlers "Machtübernahme". 1933 var arbetarklassens organisationer, som där besegrades, starka. I dag tycks de gamla organisationerna i Spanien liksom i alla våra länder vara svaga, desorganiserade, och vi har numera inte bara de gamla etniska skillnaderna, utan immigrationen har skapat nya. Men arbetarklassen och dess allierade tiger inte still. Klasskampen blir objektivt allt hårdare och nya former av massorganisationer tar form. På kort sikt är utgången en öppen fråga.

Om man betraktar USA, för att inte tala om Storbritannien och Frankrike, och om man jämför vad de var på den tid då de tycktes härska över världen så är de förvisso på väg att bli papperstigrar. Men, som ordförande Mao sade, har papperstigrar mycket verkliga klor och de har förändrat den imperialistiska krigsföringen.

Under de senaste årtiondena har de nya imperialistiska krigen fått vissa egna kännetecken. Krigen och intrigerna syftar inte bara till att vinna över, utan till att i grunden krossa stater som Jugoslavien, Irak, Libyen.

För närvarande förefaller man att vilja likvidera Iran och Syrien som stater. Detta är en ny kvalitet.

Dessa krig är inte bara "normala" koloniala eller imperialistiska krig för att vinna kontroll över naturresurser och marknader.

Naturligtvis finns det ekonomiska skäl, olja till exempel, men till detta kommer ett annat intresse. Der rör sig om krig som syftar till att likvidera själva den statliga strukturen hos länder, som genom att utveckla ett visst oberoende kan betraktas som hinder för USA-imperialisterna och deras underlydande. Om man jämför de totala kostnaderna och vinsterna i Irakkriget kommer man att finna det till synes irrationella faktum, att även om många sektorer av härskarklassen gjort sig fabulösa vinster på kriget, så överstiger de totala kostnaderna för USA vida vinsterna. Ändå är kriget förnuftigt - för USA-imperialismen.

Att imperialistiska och koloniala krig har varit grymma, att trupperna betar sig omänskligt är inte något nytt. Varje krigsskildring från senare århundraden ger exempel på detta. De härskande klasserna har i vissa typer av krig, koloniala och inbördeskrig, använt de mest föraktliga metoder. Detta är inte okänt.

Här i Indien känner ni mycket väl till detta. Ni har läst om de brittiska hämndeaktionerna under och efter det de kallar "myteriet"! Också i dagens krig mot folket använder regeringstrupperna till exempel våldtäkt som vapen mot upproret. Sådan institutionaliserad våldtäkt handlar inte om manlig lusta och sexualitet. Det används medvetet för att förnedra. För att knäcka folkets stolthet.

Det speciella för kolonialkrigen och för nazisternas krig, i synnerhet i öst - var att dessa metoder användes som rutin; våldtäkt och tortyr var politiska vapen. Däremot var tortyr och mord av privata skäl inte tillåtna. De betraktades som brott. I det naziokuperade Europa bestraffades ett individuellt dödande av en jude enligt lagen. Att individuellt tillfredsställa en sadistisk böjelse i ett koncentrationsläger bestraffades strängt. I detta fall var Himmler strikt. (Något som Hollywoodfilmerna inte förefaller att känna till.)

Härvidlag uppvisar Förenta Staterna i sina krig under det senaste årtiondet i Irak och Afghanistan en ny egenskap. SS torterade och våldtog i tjänsten. Misshandel av fångarna i Abu Ghraib, pinkandet på döda fiender i Afghanistan och den rituella tortyren på marinbasen i Guantamo Bay tyder på en annan armékultur än i Himmlers SS.

Men än mera väsentligt är det medvetna försöket att försöka förstöra en nation. I Irak har USA medvetet försökt, och till stor del lyckats med, att rensa ut och trampa på Iraks själva historia och traditioner. Att plundra och förstöra museer och bibliotek av globalt värde, att använda armén för att radera några av de mest värdefulla historiska platserna i världen, den medvetna decimeringen och dödandet av irakiska intellektuella - allt var en politik syftande till att likvidera en stat som visade tecken att på egen hand utvecklas och som därför betraktades som ett hot mot USA:s regionala hegemoni. USA använder samma metod som Rom använde mot Karthago - och av samma skäl.

Det amerikanska århundradet varade omkring ett århundrade - från det spanskamerikanska kriget 1898 tills nu. I delar av världen där imperiet försökt att direkt etablera sig självt - Sydamerika, Sydostasien, Ostasien - kommer minnena av våld och lusta att vara smärtsamma.

I de områden där imperiet försökt att uppnå överhöghet och kulturell dominans, som till exempel Europa, avtar dess dominerande ställning, men finns fortfarande kvar. Vi kommer alla med skam minnas våra krälande, servila politiker och akademiker. Om arbetarklassen och dess allierade på detta stadium kommer att kunna förhindra att vi dras alltför djupt ner i den malström som skapas av nedgången för USA:s imperium är en öppen fråga.

Vi kan och måste arbeta och organisera. Vi gör detta med samma bittra hopp i en mörk tid som en gång drev motståndsrörelsen under naziockupationen i Europa och de kinesiska patrioterna - kommunisterna och deras allierade - under "döda alla"-perioden av den japanska ockupationen. Målet är klart synligt, men vi kan inte säga hur lång striden kommer att bli i denna bittra tid, då papperstigern löper amok. Det är bara vår avkomma som i en nära eller fjärran framtid kommer att veta svaret på detta.

V.I. Lenin En av revolutionens kärnfrågor 1917

Frågan om statsmakten är utan tvivel den viktigaste frågan i varje revolution. Vilken klass som innehar makten, det avgör allt. När Delo Naroda, tidningen för det viktigaste regeringspartiet i Ryssland, nyligen (nr 147) beklagade sig över att man på grund av tvister om makten höll på att glömma både frågan om konstituerande församlingen och frågan om brödet, borde man ha svarat socialistrevolutionärerna: skyll er själva. Det är ju just ert partis vacklan och obeslutsamhet som främst är skulden till de ideliga ministerbytena, de ändlösa uppskoven med konstituerande församlingens sammankallande och att kapitalisterna undergrävt de planerade och överenskomna åtgärderna för spannmålsmonopol och för att landet skall få bröd.

Det går inte att kringgå eller skjuta undan frågan om makten, ty just den är huvudfrågan, som bestämmer allt i en revolutions utveckling, i revolutionens utrikes- och inrikespolitik. Det är ett obestriddigt faktum, att vår revolution "förlösats" ett halvår på vacklan ifråga om maktsystemet; det är ett resultat av socialistrevolutionärernas och mensjevnikernas vacklande politik. Dessa partiers politik har sist och slutligen bestämts av småbourgeoisins klasställning, av dess ekonomiska instabilitet i kampen mellan kapital och arbete.

Hela frågan är nu om de småborgerliga demokraterna har lärt sig något under dessa betydelsefulla, ovanligt innehållsrika sex månader. Om inte, är revolutionen förlorad och endast proletarietets segerrika uppror kom-

mer att kunna rädda den. Om svaret däremot är ja, måste man omedelbart börja upprätta en stabil, orubblig makt. Endast en makt, som uppenbart och ovillkorligt bygger på en majoritet av befolkningen, kan bli stabil under en folkrevolution, d.v.s. en revolution som reser massorna, majoriteten av arbetarna och bönderna, till aktion. Hittills har statsmakten i Ryssland de facto legat i händerna på bourgeoisin, som endast varit nödgad att göra partiella eftergifter (för att dagen därpå börja ta tillbaka dem), att ge löften (för att inte uppfylla dem), att söka all slags ursäkter för att skyla över sitt herravälde (för att bedra folket med ett yttre sken av "hederlig koalition") o.s.v., o.s.v. I ord - en folklig, demokratisk, revolutionär regering, i handling - en folkfientlig, antidemokratisk, kontrarevolutionär och borgerlig regering. Det är den motsättning som hittills har existerat och som har varit en källa till maktens fullständiga instabilitet och vacklan, till alla de ideliga ministerbyten, som herrar socialistrevolutionärer och mensjeviker har varit engagerade i med sådan (för folket) ödesdiger iver.

I början av juni 1917 sade jag inför allryska sovjetkongressen[1] att antingen skulle sovjeterna upplösas och dö en ärelös död eller också måste all makt övergå till sovjeterna. Händelserna under juli och augusti har på ett absolut övertygande sätt bekräftat dessa ord. Vilka lögnare som än tillgrips av bourgeoisins lakejer, Potresov, Plechanov o.a., som kallar maktens faktiska överlämnande till en försvinnande minoritet av folket, bourgeoisin, utsugarna, för en "breddning av grundvalen" för makten, så är det endast sovjetmakten, uppenbart byggd på folkmajoriteten, som kan bli stabil.

Endast sovjetmakt skulle kunna bli stabil, endast den skulle det vara omöjligt att störta ens i den stormigaste revolutions stormigaste ögonblick, endast denna makt skulle kunna säkerställa en ständig, bred utveckling av revolutionen, en fredlig kamp mellan partierna inom sovjeterna. Så länge en sådan makt inte skapats kan man inte komma ifrån obeslutsamhet, instabilitet, vacklan, ändlösa "maktkriser", de ideliga ministerbytenas konstanta komedi och utbrott både till höger och till vänster.

Parollen "Makten åt sovjeterna" uppfattas mycket ofta, rentav i de flesta fall, helt oriktigt som "en ministär av sovjetmajoritetens partier". På denna djupt felaktiga uppfattning skulle vi vilja gå in mera i detalj.

"En ministär av sovjetmajoritetens partier" innebär att man byter

ministrar samtidigt som man behåller hela den gamla regeringsapparaten intakt, en alltigenom byråkratisk, alltigenom odemokratisk apparat, oförmögen att genomföra seriösa reformer, sådana som rentav finns i socialistrevolutionärernas och mensjevikernas program.

"Makten åt sovjeterna" betyder att radikalt stöpa om hela den gamla statsapparaten, denna byråkratiska apparat, som bromsar allt demokratiskt. Det betyder att avlägsna denna apparat och ersätta den med en ny, folklig, d.v.s. en verkligt demokratisk sovjetapparat, d.v.s. den organiserade och beväpnade majoriteten av folket, arbetarna, soldaterna och bönderna. Det betyder att ge majoriteten av folket initiativ och självständighet inte bara i valen av deputerade utan också i statsförvaltningen, i genomförandet av reformer och förändringar.

För att göra denna skillnad klarare och åskådligare vill vi erinra om ett värdefullt erkännande, som för någon tid sedan gjordes av Delo Naroda, det styrande socialistrevolutionära partiets tidning. Den skrev, att även i de ministerier, som socialistiska ministrar fick ta hand om (detta skrevs under den beryktade koalitionen med kadeterna, då mensjeviker och socialistrevolutionärer var ministrar), förblev hela förvaltningsapparaten vid det gamla och hindrade hela arbetet.

Det är helt förstående. De borgerligt parlamentariska ländernas och i betydande utsträckning också de borgerligt konstitutionella ländernas hela historia visar, att ett ministerbyte betyder mycket litet, ty det verkliga förvaltningsarbetet ligger i händerna på en väldig ämbetsmannarmé. Denna armé är dock fullständigt genomsyrad av en antidemokratisk anda, den är med tusentals och miljontals trådar lierad med godsägarna och bourgeoisin, den är alltigenom beroende av dem. Denna armé är omringad av en atmosfär av borgerliga relationer och inandas bara denna atmosfär. Den är stelnad, förtorkad och petrifierad, den är oförmögen att bryta sig ur denna atmosfär, den kan inte tänka, känna och handla annorlunda än på det gamla sättet. Denna armé är bunden av subordinationsförhållanden, genom vissa privilegier som den "statliga" tjänsten ger, och toppleden i denna armé är genom aktier och banker helt förslavad av finanskapitalet, är i viss utsträckning dess agenter och förmedlare av dess intressen och inflytande.

Det är den största illusion, det största självbedrägeri och ett bedrägeri mot folket att genom denna statsapparat söka genomföra sådana reformer som avskaffande av godsägarnas äganderätt till jorden utan ersättning

eller ett spannmålsmonopol o.s.v. Denna apparat kan tjäna en republikansk bourgeoisie genom att skapa en republik i form av "en monarki utan monark", såsom tredje republiken i Frankrike[2], men en sådan statsapparat är absolut ur stånd att genomföra reformer som avskaffar kapitalets rättigheter, "den heliga privategendomens rättigheter" eller ens allvarligt kringskär eller begränsar dessa rättigheter. Just därför händer det alltid, under alla slags "koalitions"-ministärer som inbegriper "socialister", att dessa socialister, även om några av dem är absolut hederliga, i realiteten blir en tom prydnad eller skärm för den borgerliga regeringen, en åskledare för att avleda folkets indignation från denna regering, ett redskap för denna regerings bedrägeri mot massorna. Så var fallet med Louis Blanc år 1848, detta har sedan dess inträffat dussintals gånger i Storbritannien och Frankrike när socialister har deltagit i ministärer. Så var även fallet med Tjernov och Tsereteli 1917, så har det varit och så kommer det att bli så länge det borgerliga systemet håller sig kvar och den gamla, borgerliga, byråkratiska statsapparaten är intakt.

Arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjeter är särskilt värdefulla genom att de representerar en ny, ojämförligt högre, ojämförligt mer demokratisk typ av statsapparat. Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna har gjort allt, både det möjliga och omöjliga, för att förvandla sovjeterna (i synnerhet Petrogradsovjeten och den allryska sovjeten, d.v.s. centrala exekutivkommittén) till tomma pratkvarnar, som under sken av "kontroll" sysslat med att anta kraftlösa resolutioner och önskemål, vilka regeringen med det mest artiga och älskvärda smil lämnat utan åtgärd. Det var dock tillräckligt med kornilovkuppens "friska vind", som förebådade en verklig storm, för att allt som var unket i sovjeterna skulle försvinna för en tid och de revolutionära massornas initiativ skulle börja komma till uttryck som något storslaget, mäktigt och oövervinnligt.

Må alla skeptiker lära av detta exempel ur historien! Må de som säger, att "vi inte har någon apparat för att ersätta den gamla apparaten, som ofrånkomligen tenderar till att försvara bourgeoisin", skämmas över sig själva! Ty denna apparat finns. Det är just sovjeterna. Frukta inte massornas initiativ och självständighet, sätt er tro till massornas revolutionära organisationer och ni skall på alla områden av den statliga verksamheten få se samma kraft, storslagenhet och oövervinnlighet hos arbetarna och

bönderna som de avslöjade i sin enhet och sitt utbrott mot kornilovkuppen.

Klentrogenhet mot massorna, fruktan för deras initiativ och självständighet, ängslan för deras revolutionära energi i stället för allsidigt osjälviskt stöd åt den - det är där som de socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarna framför allt har syndat. Det är där vi finner en av de djupaste rötterna till deras obeslutsamhet, till deras vacklan, till deras oändliga och oändligt fruktlösa försök att gjuta nytt vin i den gamla, byråkratiska statsapparats gamla läglar.

Ta arméns demokratisering i 1917 års ryska revolution, ta Tjernovs ministär, Paltjinskij's "regerande" och Pesjehonovs avgång och ni skall vid varje steg få den åskådligaste bekräftelse på vad som ovan sagts. Eftersom fullständigt förtroende för de valda soldatorganisationerna saknades, eftersom principen om att soldaterna skall välja sin ledning inte genomfördes kompromisslöst kom kornilovanhängare, kaledinanhängare och kontrarevolutionära officerare i spetsen för armén. Det är ett faktum. Och de som inte avsiktligt vill blunda kan inte låta bli att se, att Kerenskij's regering efter kornilovkuppen lämnar allt vid det gamla, att den i handling åter bygger upp kornilovkuppen. Utnämningen av Aleksejev, "freden" med Klembovskij, Gagarin, Bagration och övriga kornilovmän och den milda behandlingen av Komilov och Kaledin själva - allt detta visar så klart som tänkas kan att Kerenskij i handling åter bygger upp kornilovkuppen.

Det finns ingen medelväg. Erfarenheterna har visat, att det inte finns någon medelväg. Antingen all makt åt sovjeterna och en fullständig demokratisering av armén eller också en kornilovaffär. Och Tjernovs ministär? Har denna historia inte visat, att varje mer eller mindre allvarligt steg för att verkligen tillgodose böndernas behov, varje steg som vittnar om förtroende för bönderna, för deras egna massorganisationer och handlingar väckte den största entusiasm bland alla bönder? Tjernov var dock i nästan fyra månader tvungen att "köpslå" och åter "köpslå" med kadeterna och ämbetsmännen, som genom oändliga uppskov och intriger sist och slutligen tvingade honom att avgå utan att han hade utträttat någonting. För dessa fyra månader och under dessa fyra månader tog godsägarna och kapitalisterna "hem spelet", de räddade godsägarnas jordinnehav, sköt upp inkallandet av konstituerande församlingen och inledde rentav en rad repressalier mot jordkommittéerna[3].

Det finns ingen medelväg. Erfarenheterna har visat, att det inte finns någon medelväg. Antingen all makt åt sovjeterna både centralt och lokalt, all jord åt bönderna omedelbart, i avvaktan på konstituerande församlingens beslut, eller också bromsar godsägarna och kapitalisterna allt, återupprättar godsägarmakten, driver bönderna till ursinne och kommer att driva det hela till ett utomordentligt våldsamt bondeuppror.

Alldeles samma sak hände, när kapitalisterna (med Paltjinskijs hjälp) omintetgjorde en någotsånär betydande kontroll över produktionen, när köpmännen omintetgjorde spannmålsmonopolet och den reglerade demokratiska fördelning av bröd och andra livsmedel, som hade inletts av Pesjechonov.

Det som nu är nödvändigt i Ryssland är inte att uppfinna "nya reformer", är inte att göra upp "planer" på något slags "allomfattande" förändringar. Inte alls! Så framställs dock saken, avsiktligt lögnaktigt, av kapitalisterna, av Potresov, Plechanov och alla andra som skriker mot "införandet av socialism" och mot "proletariatets diktatur". I verkligheten är dock situationen i Ryssland den, att krigets exempellösa bördor och olyckor, det enastående och mycket reella hotet om ödeläggelse och svält själva föreslagit utvägen, själva angett och inte bara angett utan även redan fört fram reformer och förändringar såsom något obetingat nödvändigt: spannmålsmonopol, kontroll över produktionen och distributionen, restriktioner för sedelutgivningen, ett riktigt utbyte av spannmål mot fabriksvaror o.s.v.

Alla erkänner att åtgärder av detta slag, i just denna riktning, är ofrånkomliga, och de har redan inletts på många ställen och från de mest olika håll. De har redan inletts, men godsägarnas och kapitalisternas motstånd har bromsat och bromsar dem fortfarande överallt, ett motstånd som sker genom Kerenskijs regering (i praktiken en helt borgerlig och bonapartistisk regering), genom den gamla statens ämbetsmannapparat och genom det ryska och det "allierade" finanskapitalets direkta och indirekta påtryckningar.

I Prilezjajev begrät för inte så länge sedan Pesjechonovs avgång, sammanbrottet för de fasta priserna och spannmålsmonopolet och skrev i Delo Naroda (nr 147):

"Alla våra regeringar har, oavsett hur de varit sammansatta, saknat djärvhet och beslutsamhet ... Den revolutionära demokratin får inte vänta, den måste själv visa initiativ och planmässigt ingripa i det ekono-

miska kaoset ... Just här krävs, om någonstans, en fast kurs och en beslutsam makt."

Så sant som det är sagt. Guldord. Författaren har dock inte tänkt på att frågan om den fasta kursen, om djärvhet och beslutsamhet, inte är en fråga om person utan en fråga om vilken klass som är i stånd att visa djärvhet och beslutsamhet. Den enda klass som är i stånd till det är proletariatet. En djärv och beslutsam makt, en fast kurs av makten är inget annat än proletariatets och fattigböndernas diktatur. I Prilezjajev längtar efter denna diktatur utan att själv inse det.

Vad skulle en sådan diktatur innebära i praktiken? Inget annat än att kornilovanhängarnas motstånd skulle brytas och den fullständiga demokratiseringen av armén återinföras och slutföras. Två dagar efter att en sådan diktatur hade upprättats, skulle nittionio procent av armén vara entusiastiska anhängare av den. Denna diktatur skulle ge jord åt bönderna och absolut makt åt de lokala bondekommittéerna; hur kan någon som är vid sina sinnens fulla bruk tvivla på att bönderna skulle stödja denna diktatur? Det som Pesjechonov bara ställde i utsikt ("kapitalisternas motstånd har brutits" - så föll Pesjechonovs ord bokstavligen i hans berömda tal inför sovjetkongressen) skulle denna diktatur genomföra och göra till verklighet. Samtidigt skulle de demokratiska organisationer för livsmedelsförsörjning, för kontroll o.s.v., som redan börjat utformas, inte på minsta sätt undanröjas. De skulle i stället stödjas och utvecklas och alla hinder för deras arbete skulle undanröjas.

Endast proletärernas och fattigböndernas diktatur är i stånd att bryta kapitalisternas motstånd, visa verkligt storslaget mod och beslutsamhet i maktutövningen, säkra sig ett entusiastiskt, oegennyttigt och verkligt hjältemodigt stöd från massorna både i armén och bland bönderna.

Makten åt sovjeterna är det enda, som skulle kunna göra den fortsatta utvecklingen successiv, fredlig och lugn, få den att förlöpa helt i nivå med medvetenheten hos folkmassornas majoritet och dess beslut, i enlighet med folkmassornas egna erfarenheter. Makten åt sovjeterna innebär, att förvaltningen av landet och kontrollen över dess ekonomi helt överförs till arbetarna och bönderna, som ingen skulle våga göra motstånd mot och som genom egna erfarenheter och egen praktik snabbt skulle lära sig att fördela jorden, livsmedlen och spannmålen på ett riktigt sätt.

Noter:

[1] Arbetar- och soldatdeputerades 1:a allryska sovjetkongress hölls den 3-24 juni (16 juni-7 juli) 1917 i Petrograd. Den beivrades av 1.090 ombud. Bolsjevikerna, som då utgjorde minoritet i sovjeterna, hade 105 ombud. På dagordningen stod 12 frågor, bl.a. den revolutionära demokratin och regeringsmakten, inställningen till kriget, förberedelserna till konstituerande församlingen, den nationella frågan och jordfrågan.

Den 4 (17) juni höll Lenin ett tal om inställningen till provisoriska regeringen och den 9 (22) juni ett tal om kriget. Bolsjevikerna utnyttjade i stor skala kongresstribunen för att avslöja provisoriska regeringens imperialistiska politik och mensjevikernas och socialistrevolutionärernas kompromisstaktik samt krävde att hela makten skulle övergå till sovjeterna. De framlade resolutioner i alla huvudfrågor och försvarade dem. Bolsjevikernas framträdanden var inte bara riktade till kongressombuden utan också till folkets breda massor, till arbetarna, bönderna och soldaterna. I de antagna resolutionerna stöddes provisoriska regeringen av majoriteten, som bestod av socialistrevolutionärer och mensjeviker. Majoriteten godkände också den av provisoriska regeringen förberedda offensiven vid fronten och uttalade sig mot maktens övergång till sovjeterna. Kongressen valde en central exekutivkommitté, vars övervägande flertal utgjordes av socialistrevolutionärer och mensjeviker. Den ägde bestånd till 2:a sovjetkongressen.

[2] Tredje republiken, den borgerliga republik som upprättades i Frankrike genom revolutionen i september 1870. Ägde bestånd till juli 1940.

[3] Första jordkommittén och de lokala jordkommittéerna bildades av provisoriska regeringen i april 1917. Första jordkommittén, vars övervägande majoritet bestod av kadeter och socialistrevolutionärer, fick den allmänna ledningen av insamling och utarbetande av material för en jordreform.

Innebörden i den politiska manövern som provisoriska regeringen tillgrip genom att bilda Första jordkommittén och de lokala jordkommittéerna var att så länge som möjligt förhålla en lösning på agrarfrågan.

Ernest Mandel Från klassamhälle till kommunism (Utdrag) 1976

IX. Reformers och revolution

1. Evolution och revolution genom historien

De förändringar samhällets styrelseformer genomgått under århundradenas gång har alltid varit resultatet av en plötslig och brutal förändring, till följd av krig, revolutioner eller en kombination av båda. Det finns inte en enda stat idag, som inte är en produkt av sådana revolutionära omvälvningar. Den amerikanska staten föddes ur 1776 års revolution och inbördeskriget 1861-1865; den brittiska staten ur revolutionerna 1648 och 1689; den franska ur revolutionerna 1789, 1830, 1848 och 1870; den belgiska ur revolutionen 1830; den nederländska ur revolutionen på 1500-talet; den tyska ur kriget 1870-71, 1914-18, 1939-45 och revolutionerna 1848 och 1918, o.s.v., o.s.v.

Men det vore fel att anta att våld är tillräckligt för att förändra samhällsstrukturen i enlighet med de kämpandes vilja. För att en revolution verkligen skall förändra samhället och de arbetande klassernas existensvillkor, krävs det att den har föregåtts av en evolution, som inom det gamla samhället skapat den materiella (ekonomiska, tekniska, m.m.) och mänskliga (samhällsklasser med vissa utmärkande drag) basen för det nya samhället. Om denna bas saknas, slutar även de blodigaste revolutioner med att mer eller mindre exakt återskapa just de förhållanden, som de ville avskaffa.

Ett klassiskt exempel på detta är de många framgångsrika bondeupproren i Kinas historia. Upproren uttryckte varje gång folkets reaktion mot den outhärdliga utplundring och skattebörd, som bönderna alltid

drabbades av när det Himmelska Rikets olika dynastier befann sig på fallrepet. De ledde till att en dynasti störtades och en annan kom till makten, ofta (som i Handynastins fall) en dynasti med sitt ursprung direkt hos bondeupprorets ledare.

Den nya dynastin börjar med att förbättra böndernas villkor. Men efterhand som den befäster sin makt och stärker sin förvaltning ökar statsutgifterna, vilket tvingar den att höja skatterna. Ämbetsmännen- mandarinerna, som först avlönades av statskassan, börjar missbruka sin makt, lägger beslag på böndernas jord och pressar ur dem avgifter utöver skatten.

Böndernas elände börjar alltså förvärras igen efter några tiotal år av bättre liv. De sociala revolutionernas cykliska karaktär i det gamla Kina och böndernas oförmåga att frigöra sig på ett varaktigt sätt har sin förklaring i att det inte förekom något "språng framåt" för produktivkrafterna och inte fanns en utvecklad modern industri på maskinernas grundval.

2. Evolution och revolution i dagens kapitalism

Dagens kapitalism har själv uppstått ur sociala och politiska revolutioner: de stora borgerliga revolutionerna från 1500-talet till 1800-talet, vilka gav upphov till nationalstaterna. Dessa revolutioner möjliggjordes av en tidigare evolution, nämligen produktivkrafternas tillväxt inom det feodala samhället, en tillväxt som blev oförenlig med livegenskap, skräväsande och de påtvingade begränsningarna för den fria varucirkulationen.

Denna utveckling gav även upphov till en ny samhällsklass, den moderna borgarklassen, som fick sina första lärospån i politisk kamp i medeltidens kommuner och i skärmytslingar under den absoluta monarkin, innan den gav sig i kast med att erövra den politiska makten.

När det kapitalistiska samhället utvecklats till en viss nivå, kännetecknas det också av en evolution som obönhörligen förbereder en ny social revolution.

På det materiella planet utvecklas produktivkrafterna fram till en punkt där de blir alltmer oförenliga med de privata produktionsmedlen och de kapitalistiska produktionsförhållandena. Storindustrins utveckling, kapitalets koncentration, bildandet av trustar och den borgerliga statens ständigt växande ingrepp för att "reglera" den kapitalistiska ekonomin, förbereder marken för produktionsmedlens socialisering

(kollektiva tillägnelse) och de sammanslutna producenternas egen, planerade förvaltning av dem.

På det mänskliga (sociala) planet bildas och stärks en klass, som blir mer och mer lämpad att genomföra denna sociala revolution: "I proletariatet producerar kapitalismen sin egen dödgrävare". Koncentrerat i stora företag, utan hopp om individuellt socialt avancemang, vinner proletariatet via sin dagliga klasskamp den viktiga förmågan till kollektiv solidaritet, samarbete och disciplinerad handling, något som möjliggör en grundläggande reorganisering av hela det ekonomiska och sociala livet.

Ju mer kapitalismens inneboende motsättningar skärps, desto mer skärps klasskampen, och ju mer kapitalismens egen utveckling röjer väg för revolutionen, desto mer antar den formen av olika slags explosioner (ekonomiska, sociala, politiska, militära, finansiella, o.s.v.) under vilka proletariatet kan erövra den politiska makten och genomföra en social revolution.

3. Den moderna arbetarrörelsens utveckling

Men kapitalismens och arbetarrörelsens historia följde inte en så klar och rätlinjig bana, som marxisterna hade hoppats kring 1880.

De inre ekonomiska och sociala motsättningarna i de imperialistiska länderna förvärrades inte omedelbart. Mellan Pariskommunens nederlag och första världskrigets utbrott upplevde Västeuropa och USA tvärtom en lång period av våldsam tillväxt för produktivkrafterna - ibland långsammare, ibland hastigare - en tillväxt som dolde det "mullvadsarbete" som utfördes av systemets inre motsättningar.

Motsättningarna fick ett våldsamt utbrott 1914. Utbrottet föregicks av den ryska revolutionen 1905 och de österrikiska arbetarnas generalstrejk samma år. Men arbetarnas och arbetarrörelsens omedelbara lärdomar i dessa länder speglade inte systemets allt djupare motsättningar. Den avspeglade snarare tron på en gradvis utveckling, ett i stort sett fredligt och oundvikligt framåtskridande mot socialismen (det var anorlunda i Östeuropa, och därför spelade dessa illusioner mindre roll där).

De av imperialisterna ackumulerade koloniala överprofiterna gjorde det möjligt för dem att genomföra reformer för arbetarna i Västeuropa och USA. Men man måste ta hänsyn till flera faktorer för att förstå den-

na utveckling.

Den massiva emigrationen till USA och uppsvinget för exporten från Europa till resten av världen fick den "industriella reservarmén" att minska på längre sikt. Styrkeförhållandet mellan arbete och kapital på "arbetsmarknaden" blev alltså bättre för arbetarna, vilket skapade förutsättningarna för en massiv facklig organisering, inte bara av de kvalificerade arbetarna. Borgarklassen hade skrämts av Pariskommunen, av de våldsamma strejkerna i Belgien (1886, 1893) och av den tyska socialdemokratins av allt att döma oemotståndliga tillväxt. Den försökte medvetet lugna de upproriska massorna med sociala reformer.

Det praktiska resultatet av denna utveckling blev en västeuropeisk arbetarrörelse som i praktiken nöjde sig med att kämpa för reformer som kunde genomföras omedelbart: löneökningar, förbättrad social lagstiftning, utvidgning av de politiska rättigheterna, m.m. Kampen för den sociala revolutionen förvisades till skriftlig propaganda och kaderskolning. De socialdemokratiska partierna upphörde att medvetet förbereda den socialistiska revolutionen, eftersom de trodde att det räckte med att stärka proletariats massorganisationer, för att denna väldiga kraft automatiskt skulle spela en revolutionär roll, när "det blev dags".

4. Den reformistiska opportunisten

Samtidigt nöjde sig de västeuropeiska masspartierna och fackföreningarna inte med att spegla klasskampen, en kamp som huvudsakligen begränsades till att gälla reformer. De blev själva en politisk kraft som påskyndade arbetarrörelsens anpassning till de imperialistiska ländernas "blomstrand" kapitalism. Den socialdemokratiska opportunisten förberedde inte arbetarna på de kommande plötsliga förändringarna av det sociala, politiska och ekonomiska klimatet, och detta blev en viktig orsak till att kapitalismen kunde överleva de stormiga åren 1914-1923.

På det teoretiska planet tar sig opportunisten uttryck i en revidering av marxismen, officiellt proklamerad av Eduard Bernstein ("rörelsen är allt, målet intet"), som krävde att socialdemokratin skulle överge all verksamhet som inte innebar försök att reformera systemet.

Den "marxistiska centern" kring Kautsky bekämpade revisionismen, samtidigt som den gjorde åtskilliga eftergifter för den, främst genom att rättfärdiga partiernas och fackföreningarnas praktik, som mer och mer närmade sig revisionismen.

På det praktiska planet visar sig opportunisten i att den accepterar valkoalitioner med "liberala" borgerliga partier, gradvis accepterar deltagande i koalitionsregeringar tillsammans med borgarklassen och avstår från konsekvent kamp mot kolonialismen och imperialismens andra yttringar. Trots att opportunisten för ett ögonblick skakades av följderna av 1905 års ryska revolution, fick den sitt tydligaste uttryck i Tyskland, där den vägrade acceptera Rosa Luxemburgs förslag att utlösa masstrejker i politiskt syfte. Den avspeglar i grund och botten en reformistisk byråkratisk apparats intressen (de socialdemokratiska ombudsmännen och parti- och fackföreningsfunktionärerna, som redan uppnått stora fördelar inom det borgerliga samhället).

Detta exempel visar att den reformistiska opportunistens inträngande i arbetarrörelsen inte var oundvikligt. Det hade varit möjligt att genomföra utomparlamentariska aktioner och allt mer omfattande strejker under åren före första världskriget. Sådana aktioner kunde ha förberett arbetarmassorna på de uppgifter som ställdes av jet revolutionära uppsving som sammanföll med krigsslutet.

5. Behovet av ett avantgarde parti

Erfarenheten bekräftar alltså de grundläggande beståndsdelarna av Lenins teori om det avantgardistiska partiet - den revolutionära förtruppen. Även om arbetarklassen kan ge sig in i mycket omfattande klasstrider kring omedelbara behov, och även om den är fullt kapabel att uppnå ett elementärt klassmedvetande, så kan den inte spontant nå fram till det politiska klassmedvetandets högre former. Detta är i sin tur oundgängligt för att man skall kunna förutse de plötsliga vändningarna i den objektiva situationen och slå fast arbetarrörelsens uppgifter utifrån dessa vändningar. Det är också oundgängligt för att man skall kunna bemöta borgarklassens manövrer framgångsrikt och krossa den borgerliga och småborgerliga ideologins inflytande över arbetarklassen (vilket ofta kan vara mycket bedrägligt).

Dessutom har massrörelsen oundvikligen upp- och nedgångar. De breda massorna står inte ständigt kvar på en hög nivå av politisk aktivitet. En massorganisation som försöker anpassa sig till genomsnittsnivån på massornas aktivitet och medvetande kommer därför definitivt att spela en bromsande roll vid den revolutionära aktivitetens uppsving, som bara är möjligt vid vissa tillfällen.

Av alla dessa orsaker är det nödvändigt att bygga upp en avantgardisk arbetarorganisation, ett revolutionärt parti. I normala tider kommer det att bestå av en minoritet. Men partiet gör militanternas aktivitet kontinuerlig och håller dem kvar på en hög medvetenhetsnivå. Det gör det möjligt att bevara alla de erfarenheter som vunnits i kampen och sprida dem till hela klassen. Partiet har siktet inställt på de kommande revolutionära striderna och ser det som sin viktigaste uppgift att förbereda dessa. Därför underlättar det i hög grad förändringarna i de organiserade och oorganiserade massornas mentalitet och aktivitet, förändringar som nödvändiggörs av den subjektiva situationens plötsliga vändningar.

Naturligtvis kan sådana avantgardistiska partier inte ersätta massorna och genomföra en social revolution i deras ställe. "Arbetarnas befrielse kan bara vara dess eget verk". Att vinna arbetarnas majoritet för det revolutionära partiets program, strategi och taktik, det är den nödvändiga förutsättningen för att ett avantgardistiskt parti skall kunna fylla sin roll helt och fullt.

En sådan majoritet är normalt sett inte möjlig att uppnå annat än under förrevolutionära eller revolutionära kriser, vilka själva utvecklas genom uppkomsten av mäktiga spontana massrörelser. Det finns alltså ingen absolut motsättning mellan massornas spontanitet och nödvändigheten av att bygga upp en avantgardistisk revolutionär organisation. Partiet stödjer sig på massornas spontana utbrott, förlänger det, kompletterar det och möjliggör dess seger genom att rikta in hela dess energi på den avgörande punkten: störtandet av kapitalets politiska och ekonomiska makt.

6. Revolutionärerna och kampen för reformer

Som en reaktion mot den reformistiska opportunisten har det inom arbetarrörelsen vuxit fram ultravänsteristiska strömningar, som förkastar all kamp för reformer.

För revolutionära marxister är reformismen absolut inte identisk med kampen för reformer.

Reformismen, det är illusionen att man gradvis kan avskaffa kapitalismen, genom successiva reformer. Men det är helt möjligt att delta i denna kamp för omedelbara reformer, samtidigt som man förbereder arbetaravantgardet för antikapitalistiska strider av en sådan omfattning att de framkallar en kris i samhället.

Att helt vägra kämpa för reformer innebär att man passivt accepterar en försämring av arbetarklassens situation, fram till dagen med stort D, då arbetarklassen plötsligt blir förmögen att störta kapitalismen i en handvändning. En sådan inställning är både utopisk och reaktionär.

Den är utopisk, eftersom den glömmer bort att arbetare, som blivit mer och mer uppsplittrade och demoraliserade på grund av oförmågan att försvara sin levnadsnivå, sitt arbete och sina elementära fri- och rättigheter, knappast är i stånd att framgångsrikt kämpa mot en social klass, som innehar den moderna borgarklassens rikedom och politiska erfarenhet. Ultravänsterismen är reaktionär, eftersom den objektivt tjänar kapitalisternas, arbetsköparnas sak. Dessa har allt intresse av att sänka lönerna, bevara en omfattande arbetslöshet, krossa fackföreningarna och avskaffa strejkrätten, såvida arbetarna passivt låter sig förvandlas till slavar utan att försvara sig.

Revolutionära marxister ser arbetarnas frigörelse och kapitalismens störtande som slutprodukten av en epok av ökad organisatorisk styrka för proletariatet, starkare sammanhållning och klassolidaritet och växande förtroende för den egna styrkan. Sådana subjektiva förändringar kan inte komma till stånd enbart genom skriftlig propaganda eller skolning. I sista hand kan de bara uppnås genom framgångarna i den dagliga kampen, som är en kamp för reformer.

Reformismen är inte ett automatiskt resultat av sådan kamp eller sådana framgångar. Den blir det bara om arbetaravantgardet inte pekar på nödvändigheten att störta regimen; om det inte bekämpar den småborgerliga och borgerliga ideologins inflytande i arbetarklassen; om det inte försöker inleda utomparlamentarisk, antikapitalistisk masskamp i syfte att överskrida reformstadiet.

Av samma skäl är det absolut nödvändigt att revolutionärerna arbetar i massornas fackföreningar och kämpar för att stärka och inte försvaga de fackliga organisationerna.

Fackföreningarna är visserligen i allmänhet inte speciellt lämpade till att förbereda eller organisera revolutionär kamp; det är inte deras uppgift. Men de är outhärliga för det dagliga försvaret av arbetarnas intressen mot kapitalet. Den dagliga klasskampen försvinner inte, inte ens i kapitalismens nedgångsepok. Utan mäktiga fackföreningar, som organiserar en stor del av arbetarklassen, har arbetsköparna alla chanser att gå segrande ur dessa dagliga skärmytslingar. Den skepsis och misstro mot den egna styrkan som blir ett resultat av sådana olyckliga erfarenheter är

oerhört skadlig för utvecklingen av de breda massornas klassmedvetande.

I dagens kapitalism är den fackliga verksamheten dessutom inte längre nödvändigtvis begränsad till kampen för löneökningar och minskad arbetstid. Arbetarna ställs allt oftare inför problem, som rör ekonomin i dess helhet och påverkar deras levnadsstandard: inflation, fabriksnedläggningar, arbetslöshet, ökad arbetstakt, försök från statens sida att begränsa strejkrätten och de fria löneförhandlingarna, o.s.v. Förr eller senare tvingas fackföreningen ta ställning till alla dessa frågor. Den blir en skola för arbetarklassen, också vad gäller frågan om kapitalism och socialism i sin helhet. Den blir en arena där politiska riktningar som eftersträvar permanent klassarbete eller fackföreningarnas integration i den borgerliga staten ställs mot klasskampsströmningar, som vägrar underordna arbetarnas intressen det s.k. "allmänna intresset", vilket bara är kapitalets bristfälligt kamouflerade intresse. Eftersom de under dessa förutsättningar försvarar massornas omedelbara intressen mot försöken att frånta fackföreningarna deras grundläggande funktion, kan de i klasskampsströmningen integrerade revolutionärerna få ett växande gensvar för sina idéer inom fackföreningarna, förutsatt att de arbetar tålmodigt och uthålligt och inte överlämnar detta område av massarbetet åt byråkraterna, reformisterna och floran av högeropportunisterna.

Revolutionärerna måste försöka vara de bästa fackliga aktivisterna. De måste arbeta för att få fackföreningarna och deras medlemmar att ansluta sig till deras förslag angående kampens målsättning och organisationsformer, vilka bäst överensstämmer med arbetarnas omedelbara klassintressen. De får aldrig försumma försvaret av dessa omedelbara intressen, samtidigt som de hela tiden måste föra fram sin allmänna propaganda för den socialistiska revolutionen, som är en förutsättning för att arbetarnas landvinningar skall kunna konsolideras definitivt och för att deras vitala problem skall kunna lösas slutgiltigt.

Fackföreningsbyråkratin, som blir allt mer integrerad i den borgerliga staten, ersätter däremot mer och mer sin ursprungliga uppgift att oförsonligt försvara medlemmarnas intressen med en klassarbets- och "borgfreds"-politik. Den försvagar objektivt sett fackföreningarna genom att i växande utsträckning strunta i medlemmarnas problem och övertygelse.

Kampen för facklig demokrati och kampen för en fackföreningssrörelse på klasskampens grundval kompletterar alltså varandra logiskt i den dagliga kampen.

Ernst Thälmann SPD-arbetaren och "det mindre onda" 1931

När det gäller frågan om det "mindre onda" kommer jag och tänka på ett citat av Wilhelm Liebknecht, August Bebels medarbetare och Marx och Engels elev. Han skrev 1899 i en stridsskrift mot de dåvarande högersocialisterna:

"Antagandet att en ny Socialistlag skulle vara ett mindre ont, jämfört med utsuddandet av klassmotsättningarna och partigränserna genom en ny delstatssvallag."

Jag vill ge alla socialdemokratiska arbetare rådet att mycket allvarligt begrunda dessa ord av de gamla socialdemokratiska ledarna och medgrundarna. Jämför man sådana åskådningar med dagens politik från SPD, så kommer varje tänkande arbetare förstå att det i dag endast finns ett parti i Tyskland som grundar sig på traditionen från de gamla socialistiska förkämparna: och det är KPD!

Jag vet kamrater att det är svårt för många SPD-arbetare att komma till oss, eftersom de tänker: "Nu har jag i årtionden hjälpt till att bygga upp ett parti och ska jag då till slut lämna det?" Men jag frågar den socialdemokratiska arbetaren:

Har då den nuvarande socialdemokratin någonting med ett socialistiskt parti att göra? Kan ni föreställa er August Bebel eller Wilhelm Liebknecht i detta partis led, t.ex. som borgmästare i Hamburg? Eller Karl Marx och Friedrich Engels som koalitionsministrar i den prussiska regeringen? Det är omöjligt!

Jag ämnar ta ytterligare ett exempel för att illustrera klyftan som löper mellan varje socialist och ledarna för SPD. År 1910 diskuterade frågan om demonstrationsförbud på SPDs partikongress i Magdeburg. Då förklarade den officiella referenten för SPD-ledningen ordagrant:

“Vad ska folket göra? De måste ut och gå på gatorna, de måste offentligt demonstrera att de vill bli behandlade som slavar. Och när polisen med hänsynslös brutalitet driver massan och attackerar den bakifrån och framifrån, då kommer det bli blodutgjutelse, då kommer blodsskulden, då kommer detta skadliga ta sin början och skulden kommer för evigt ligga på makthavarna. Det går alltid lugnt och friktionsfritt till när polis-en inte lägger sig i spelet.”

Det var SPDs partiledning från 1910. Och nu dagens motsvarighet: Severing, SPDs framstående ledare, säger i sin skarpskytteförordning från 6 juni detta år följande: ”Jag kommer inte neka mitt stöd till de ämbetsmän som i enlighet med denna förordning gör bruk av sitt vapen. Ämbetsmännen ska på noggrannaste sätt undervisas om sin rätt att bruka vapen.

Jag tror att denna jämförelse knappast kräver en kommentar.

Allt som SPD under det senaste året sagt till massorna, visar sig vara lögn och bedrägeri. Aldrig har det funnits ett parti som så fullständigt gjort bankrutt. När man vill beteckna den roll som den tyska socialdemokratin och deras ledare spelat i den tyska revolutionens historia, så måste man komma ihåg ett citat som den nuvarande vice ordföranden i SPD i sina bättre dagar skrev mot det parti, i vilkens spets han nu står. Herr Artur Crispian förklarade då:

“Uppmuntran till kontrarevolution, till samling och motstånd, är den skenheliga hållning från som man kan tacka högersocialisterna för, som alltid kämpar för att inte gå under tillsammans med den ägande klassen. Massmorden på revolutionära arbetare i Berlin, München, Bremen, Ruhrområde, Oberschlesien och i hundratals andra tyska städer kommer att bli en evig skamfläck för de högersocialistiska borgerliga makthavarna i den efterrevolutionära tiden.”

Vice ordföranden i det Socialdemokratiska partiet har fullkomligt rätt. Det enda vi måste tillägga är att denna eviga skamfläck även finns rakt i Crispiens panna.

Vi kommunisterna vet att vi talar i namn av hundratals och tusentals socialdemokratiska arbetare när vi anklagar de socialdemokratiska ledarna för det pågående skrupellösa arbetarförräderiet och ropar till dem:

Vad har de gjort av August Bebels och Wilhelm Liebknechts parti?

Av ett parti av socialister har de gjort ett parti av polispresidenter, ett ministerparti, ett parti som begått det ofattbaraste klassförräderi mot proletariatet!

Medan den socialdemokratiska arbetaren hungrar, precis som sin kommunistiska klasskamrat, får SPD-ledaren lön, arvoden och pension som mycket ofta utgör firsiffriga belopp per månad.

Medan den arbetslösa fackföringskamraten bli vräkt från sin våning, beviljar en medlem av fackföreningsstyrelsen ett sig lån på 10000 till 20000 mark ur fackföreningskassan för att bygga en gullig villa.

Och arbetaren som inte längre kan betala de två Groschen som spårvagnen kostar, ser ofta hur “arbetarledaren” den såkallade före detta ministern eller arbetarnas direktör susar förbi i eleganta privatbilar. Denna klyfta speglar sig ännu tydligare i den politik som SPD-och ADGB-ledarna genomför. Vad gör ADGB med 4 1/2 miljon organiserade arbetare mot det pågående lönerånet, massavske-danden, arbetslösheten och nödförordningspolitiken på alla områden? Vart hävdar sig miljonpartiet SPD - i uppenbarelsen?

Den preussiska regeringen och ADGB är inga maktfaktorer för arbetarklassen utan blott det starkaste bålverket för Brüningregeringen och den kapitalistiska reaktionen.

De arbetande massorna i Tyskland inser mer och mer att de endast i revolutionär kamp, under ledning av KPD och RGO kan tillkämpas sig bröd och frihet. Vill folket leva måste bourgeoisin dö.

Den som vill dö, bör gå med Brüning och Hitler, men den som dock vill leva måste kämpa och segra med KPD!

Vi frågar er, socialdemokratiska kamrater: vill ni kämpa för Brüning eller för socialismen?

Det är den avgörande frågan, som varje socialdemokratisk arbetare, varje funktionär, SAJ och den socialdemokratiska ungdomen idag måste ställa sig. Efter sin egen klassinstinkt måste socialdemokraten ta beslutet, och det kan endast vara som följer:

Med kommunisterna mot kapitalisterna, mot fascismen, mot regeringens genomförande av fascistisk diktatur, mot Brüning och alla som tillhör Brünings front.

Vår appell går till alla socialdemokratiska klasskamrater. Vår uppmanar er: bort med dem som år efter år lurat och förrätt er. Gör slut på

polissocialisterna! Gör slut på ett parti vars ledare, inte längre heter Wels eller Crispian, utan endast genomför zentrumkanslern Brünings politik!

Kinas Kommunistiska Parti Den proletära revolutionen och Chrusjtjovs revisionism (Utdrag) 1964

Denna artikel ska diskutera den välbekanta frågan om den “fredliga övergången”. Den har blivit välbekant och uppmärksammas av alla därför att Chrusjtjov tog upp den på SUKP:s 20:e kongress och avrundade den till ett helt system i form av ett program vid SUKP:s 22:a kongress, där han förde fram sina revisionistiska åsikter till strid mot de marxist-leninistiska åsikterna. SUKP:s Centralkommittés öppna brev av den 14 juli 1963 stämde ånyo upp denna gamla melodi.

I den internationella kommunistiska rörelsens historia har revisionisternas förräderi mot marxismen och mot proletariatet alltid kommit skarpast till uttryck i deras motstånd mot den våldsamma revolutionen och mot proletariatets diktatur samt i att de förfäktat fredlig övergång från kapitalismen till socialismen. Så är även fallet med Chrusjtjovs revisionism. Chrusjtjov är i denna fråga en lärjunge till såväl Browder och Tito som till Bernstein och Kautsky.

Sedan andra världskrigets dagar har vi bevittnat uppkomsten av den browderska revisionismen, den titoistiska reformismen och teorin om strukturreformen. Dessa varianter av revisionismen är lokala företeelser inom den internationella kommunistiska rörelsen. Men Chrusjtjovs revisionism, som uppstått och vunnit överhand inom ledningen för SUKP, utgör en stor fråga av allomfattande betydelse för hela den kommunistiska rörelsen och står i livsviktigt samband med huruvida det internationella proletariatet ska lyckas eller misslyckas i kampen för

sin hela revolutionära sak.

Av detta skäl svarar vi i denna artikel revisionisterna i mera utförliga ordalag än tidigare.

En lärjunge till Bernstein och Kautsky

Vid SUKP:s 20:e kongress började Chrusjtjov föra fram vägen till "fredlig övergång" dvs "övergång till socialismen på den parlamentariska vägen"[1], vilken står i diametral motsättning till Oktoberrevolutionens väg.

Låt oss undersöka den "parlamentariska väg" som Chrusjtjov och hans gelikar saluför.

Chrusjtjov anser, att proletariatet kan uppnå en stabil majoritet i parlamentet under bourgeoisieens diktatur och under bourgeoisieens vallagar. Han säger, att i de kapitalistiska länderna "har arbetarklassen, genom att kring sig samla de arbetande bönderna, de intellektuella och alla patriotiska krafter och genom att beslutsamt slå tillbaka de opportunistiska element, som är ur stånd att uppge politiken att kompromissa med kapitalisterna och godsägarna, möjlighet att besegra de reaktionära krafter som bekämpar folkets intressen, att erövra en stabil majoritet i parlamentet." [2]

Chrusjtjov hävdar, att om proletariatet kan vinna en majoritet i parlamentet så är detta liktydigt med att det griper statsmakten och krossar det borgerliga statsmaskineriet. Han säger att för arbetarklassen "att vinna en majoritet i parlamentet och förvandla detta till ett organ för folkets makt, under förutsättning att det finns en kraftfull revolutionär rörelse i landet, betyder att krossa bourgeoisieens militärbyråkratiska maskin och bilda en ny proletär folkstat i parlamentarisk form." [3]

Chrusjtjov anser, att om proletariatet kan vinna en stabil majoritet i parlamentet, kommer detta att sätta det i stånd att förverkliga samhällets socialistiska omvandling. Han säger att erövringen av en stabil parlamentarisk majoritet "kunde för arbetarklassen i ett antal kapitalistiska länder och förutvarande kolonier skapa de betingelser som är nödvändiga för att uppnå grundläggande sociala förändringar" [4]. Vidare "det nuvarande läget erbjuder arbetarklassen i ett antal kapitalistiska länder ett verkligt tillfälle att ena folkets överväldigande flertal under sin ledning

och säkerställa de viktigaste produktionsmedlens överförande i folkets händer." [5]

SUKP:s program påstår att numera "kan arbetarklassen i många länder redan före kapitalismens störtande tvinga bourgeoisieen att vidta åtgärder, som går utanför de vanliga reformernas ram". [6] Programmet säger till och med att det i vissa länder under den borgerliga diktaturen kan uppstå en situation, i vilken det "blir fördelaktigt för bourgeoisieen att gå med på att man från den friköper de viktigaste produktionsmedlen". [7]

Vad Chrusjtjov här kommer med är ingenting originellt, utan helt enkelt en kopia av Andra Internationals revisionism, ett återupplivande av bernsteinismen och kautskyismen.

Det mest framträdande kännetecknet på Bernsteins förräderi mot marxismen var att han förespråkade den lagliga parlamentariska vägen och bekämpade den våldsamma revolutionen, krossandet av det gamla statsmaskineriet och upprättandet av proletariatets diktatur.

Bernstein ansåg, att kapitalismen fredligt kunde "växa in i socialismen". Han sade att det moderna borgerliga samhällets politiska system "bör inte förstöras utan endast ytterligare utvecklas", [8] och att "vi åstadkommer nu genom röstning, demonstrationer och liknande påtryckningsmedel reformer, som för hundra år sedan skulle ha krävt en blodig revolution". [9] Han ansåg, att den lagliga parlamentariska vägen var den enda vägen till socialismen. Han sade, att om arbetarklassen har "allmän och lika rösträtt, så har den sociala princip, som är grundvillkoret för frigörelsen, ernåtts." [10]

Han försäkrade att "den dagen ska komma då den (arbetarklassen) blivit numerärt så stark och kommer att vara av sådan betydelse för hela samhället att så att säga härskarnas palats inte längre är i stånd att motstå trycket från den och kommer att falla ihop nästan av sig själva". [11]

Lenin sade: "Bernsteinarna accepterade och accepterar marxismen utan dess direkt revolutionära aspekt. De betraktar inte den parlamentariska kampen såsom ett av de vapen, vilka är synnerligen lämpliga under bestämda historiska perioder utan som den huvudsakliga och nästan enda formen för kamp, som gör 'våld', 'erövring' och 'diktatur' onödiga." (Kadetternas seger och arbetarpartiets uppgifter, Collected Works, FLPH, Moskva 1962, vol 10, sid. 249.)

Herr Kautsky var en passande efterträdare till Bernstein. Liksom

Bernstein propagerade han ivrigt för den parlamentariska vägen och bekämpade den våldsamma revolutionen och proletariatets diktatur. Han sade att under bourgeoisins demokratiska system finns det "inte längre rum för väpnad kamp för lösning av klasskonflikter"[12] och att "det skulle vara löjligt... att predika en våldsam politisk omstörtning". [13] Han angrep Lenin och bolsjevikpartiet genom att likna dem vid "en otålig barnmorska som använder våld för att förmå en havande kvinna att föda i femte månaden i stället för i den nionde".[14]

Kautsky var hopplöst anfäktad av parlamentarisk kretinism. Han gjorde det välbekanta uttalandet: "Målet för vår politiska kamp förblir såsom hitintills att erövra statsmakten genom att vinna en majoritet i parlamentet och förvandla parlamentet till statsstyrelsens verkliga ledare".[15]

Han sade också: "Den parlamentariska republiken - med eller utan en monarki av engelsk modell i toppen - är enligt min tanke den grund på vilken proletär diktatur och socialistiskt samhälle växer upp. Denna republik är den 'framtidens stat' till vilken vi måste sträva."[16]

Lenin kritiserade skarpt dessa absurda uttalanden av Kautsky.

Lenin förklarade, i det han gick till rätta med Kautsky: "Endast skurkar eller dumhuvuden kan tro att proletariatet måste vinna majoritet i val som genomförs under bourgeoisins ok, under löneslaveriets ok, och att det ska vinna makten efteråt. Detta är höjden av dumhet eller hyckleri; det är att ersätta klasskampen och revolutionen med röstning, under det gamla systemet och med den gamla makten." (Hälsningar till de italienska, franska och tyska kommunisterna, Samlade verk, ryska upplagan, bd 30, sid. 40.)

Lenin gjorde den träffande kommentaren att Kautskys parlamentariska väg "är ju den renaste och banalaste opportunisten, innebärande att man avsvärjar sig revolutionen i handling fast man samtidigt erkänner den i ord". (Staten och revolutionen, Valda verk, bd II, del I, sid. 326.) Han sade: "När Kautsky 'tolkade' begreppet 'proletariatets revolutionära diktatur' på så sätt att den förtryckta klassens revolutionära våld mot förtryckarna försvann, slog han världsrekordet i liberal förvanskning av Marx." (Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky, Valda verk, bd II, andra delen, sid. 41.)

Här har vi utförligt citerat såväl Chrusjtjov som Bernstein och Kautsky samt Lenins kritik av de bägge sistnämnda hedersmännen för att visa att Chrusjtjovs revisionism är modern bernsteinism och kautskyism, ren

och skär. Liksom Bernsteins och Kautskys kommer också Chrusjtjovs förräderi mot marxismen skarpast till synes i hans kamp mot det revolutionära våldet, i vad han gör för att "utplåna det revolutionära våldet". I detta stycke har Kautsky och Bernstein nu tydligen förlorat sin titel till Chrusjtjov, som satt nytt världsrekord. Chrusjtjov, Bernstein och Kautskys värdige lärjunge, har överträffat sina mästare.

[---]

Den "parlamentariska vägen" vederlagd

Idén om den "parlamentariska vägen", som propagerades av Andra Internationalens reformister blev grundligt vederlagd av Lenin och diskrediterad för länge sedan. Men i Chrusjtjovs ögon tycks den parlamentariska vägen plötsligt ha vunnit giltighet efter andra världskriget.

Är det sant? Naturligtvis inte.

Händelserna efter andra världskriget har återigen visat att huvudbeståndsdelen i det borgerliga statsmaskineriet är det väpnade våldet och inte parlamentet. Parlamentet är endast ett ornament och en skärm, bakom vilken bourgeoisien döljer sitt välde. Om man ska anta eller göra sig av med det parlamentariska systemet, ge parlamentet större eller mindre makt, anta ett eller annat slag av vallag - valet mellan dessa alternativ dikteras alltid av det borgerliga våldets behov och intressen. Så länge bourgeoisien behärskar den militärbyråkratiska apparaten är det antingen omöjligt för proletariatet att genom val förvärva en "stabil majoritet i parlamentet" eller också är denna "stabila majoritet" otillförlitlig. Att förverkliga socialismen på den "parlamentariska vägen" är fullständigt omöjligt och bara bedrägligt prat.

Och hälften av de kommunistiska partierna i de kapitalistiska länderna är fortfarande illegala. Eftersom dessa partier inte har någon legal status, kan det naturligtvis inte ifrågakomma för dem att vinna en parlamentarisk majoritet.

Spaniens kommunistiska parti till exempel lever under den vita terrorn och har inga möjligheter att delta i valen. Det är patetiskt och tragiskt att spanska kommunistledare såsom Dolores Ibarruri ska följa Chrusjtjov genom att förordna "fredlig övergång" i Spanien.

Med alla de orättvisa restriktioner som de borgerliga vallagarna föreskriver i de kapitalistiska länder där de kommunistiska partierna är

legala och kan delta i valen, är det naturligtvis mycket svårt för dem att vinna en röstmajoritet under borgerligt välde. Och även om de skulle få majoritet bland de röstberättigade, kan bourgeoisien genom att ändra vallagarna eller på annat sätt hindra dem från att erhålla majoriteten av mandaten i parlamentet.

Till exempel, de franska monopolkapitalisterna har efter andra världskriget två gånger reviderat vallagen och därmed varje gång åstadkommit en stark minskning av Frankrikes kommunistiska partis parlamentsmandat. I parlamentsvalen 1946 vann FKP 182 mandat. Men vid valen 1951 resulterade den ändring av vallagen som de franska monopolkapitalisterna företagit i en kraftig minskning av FKP:s mandat, de föll till 103, vilket betydde en förlust av 79 mandat. I valen 1956 tog FKP 150 mandat. Men före parlamentsvalen 1958 ändrade monopolkapitalisterna vallagen på nytt med resultat att FKP:s mandatsiffra föll mycket drastiskt till 10, det vill, säga partiet förlorade 140 mandat.

Även om ett kommunistiskt parti under vissa omständigheter skulle vinna en majoritet av platserna i parlamentet eller komma med i regeringen som resultat av en valseger, skulle detta inte förändra vare sig parlamentets eller regeringens borgerliga natur och än mindre skulle det innebära att det gamla statsmaskineriet krossades och ett nytt upprättades. Det är absolut omöjligt att åstadkomma en grundläggande social förändring genom att lita till borgerliga parlament eller regeringar. Med statsmaskineriet under sin kontroll kan den reaktionära bourgeoisien ogiltigförklara val, upplösa parlamentet, utesluta kommunisterna ur regeringen, ställa det kommunistiska partiet utanför lagen och tillgripa brutalt våld för att undertrycka massorna och de progressiva krafterna.

Till exempel, år 1946 stödde Chiles kommunistiska parti det borgerliga Radikala partiet så att det vann en valseger. En koalitionsregering bildades i vilken även kommunisterna var med. Vid denna tid gick ledarna för Chiles kommunistiska parti så långt att de beskrev denna av bourgeoisien behärskade regering såsom en "folkets demokratiska regering". Men inom kortare tid än ett år tvingade bourgeoisien kommunisterna att lämna regeringen, genomförde massarresteringar av kommunister och förklarade år 1948 kommunistiska partiet illegalt.

När ett arbetarparti urartar och blir legodräng åt bourgeoisien, kan denna tillåta det att ha en majoritet i parlamentet och att bilda regering. Detta är fallet med de borgerliga socialdemokratiska partierna i vissa

länder. Men detta slags ordning tjänar endast till att trygga och befästa bourgeoisiens diktatur. Den ändrar inte och kan inte i minsta mån förändra proletariatets ställning som en undertryckt och exploaterad klass. Dylika fakta är bara ytterligare vittnesmål om den parlamentariska vägens bankrutt.

Händelserna efter andra världskriget har också visat att om kommunistiska ledare tror på den parlamentariska vägen och faller offer för den obotliga sjukan "parlamentarisk kretinism", kommer de ingen vart utan sjunker oundvikligen ned i revisionismens trask och fördärvar proletariatets revolutionära sak.

Det har alltid bestått en väsentlig skillnad mellan marxist-leninister å ena sidan och revisionister och opportunisterna å den andra i fråga om den riktiga inställningen till de borgerliga parlamentena.

Marxist-leninisterna har alltid ansett att proletariatet under vissa förhållanden bör delta i den parlamentariska kampen och använda parlamentet som plattform för att avslöja bourgeoisiens reaktionära natur, skola massorna och bidra till att samla revolutionär styrka. Det är fel att vägra att, då så är nödvändigt, utnyttja denna legala kampform. Men det proletära partiet får aldrig låta den parlamentariska kampen ersätta den proletära revolutionen eller hysa illusionen att övergången till socialismen kan åstadkommas på den parlamentariska vägen. Det måste ständigt koncentrera sig på masskampen.

Lenin sade: "Det revolutionära proletariatets parti måste delta i det borgerliga parlamentet för att upplysa de massor, som partiet kommer i beröring med tack vare valen och sin kamp i parlamentet. Men att inskränka klasskampen till en kamp inom parlamentet eller att betrakta denna kamp såsom den högsta och avgörande kampformen, vilken alla andra kampformer bör underordnas, det innebär att faktiskt gå över på bourgeoisiens sida mot proletariatet." ("Valen till konstituerande församlingen och proletariatets diktatur", Samlade skrifter i urval, bd 11, sid. 433.)

Han gick skarpt till rätta med Andra Internationals revisionister för att de jagade efter parlamentarismens skugga och uppgav den revolutionära uppgiften att erövra statsmakten. De förvandlade det proletära partiet till ett valparti, ett parlamentariskt parti, ett bihang till bourgeoisien och ett instrument för bevarande av bourgeoisiens diktatur. Då Chrusjtjov och hans anhängare förespråkar den parlamentariska vägen,

kan de inte möta annat öde än det som drabbade revisionisterna i Andra Internationalen.

Vederläggning av pratet om "kampen mot 'vänster'-opportunisten"

SUKP:s Centralkommittés öppna brev fabricerar en härva lögner vid sin behandling av frågan om den proletära revolutionen. Det påstår att Kinas kommunistiska parti uppmuntrar till att "föra fram parollen om en omedelbar proletär revolution" även då en revolutionär situation inte föreligger och anser att man ska uppge "kampen för det arbetande folkets demokratiska rättigheter och livsintressen i de kapitalistiska länderna." [17] SUKP:s ledare påstår också att KKP gör den väpnade kampen "ovillkorlig" [18] och så vidare. De klistrar ofta etiketterna "'vänster'-opportunist", "vänsterbetonad äventyrspolitik" och "trotskism" på Kinas kommunistiska parti.

Sanningen är att SUKP:s ledare anställer allt detta oväsen för att skyla över sin revisionistiska linje som bekämpar och tar avstånd från revolutionen. Vad de angriper såsom "'vänster'-opportunist" är i verkligheten ingenting annat än den marxist-leninistiska revolutionära linjen.

Vi har alltid hävdad att en revolution inte kan göras efter önskan och är omöjlig om inte en revolutionär situation objektivt föreligger. Men revolutionens utbrott och seger beror inte endast av att en revolutionär situation existerar, utan också på de förberedelser och insatser som görs av de subjektiva revolutionära krafterna.

Det är "vänster"-betonad äventyrspolitik om proletariatets parti inte noggrant värderar både de objektiva betingelserna och de subjektiva krafter som ligger till grund för revolutionen, och om det förhastat sätter igång en revolution innan betingelserna är mogna. Men det är högeropportunist eller revisionism, om det proletära partiet inte vidtar några aktiva förberedelser för revolutionen innan betingelserna mognat eller inte vågar leda en revolution och gripa statsmakten, när en revolutionär situation består och betingelserna är mogna.

Innan tiden att sätta sig i besittning av statsmakten är inne består det proletära partiets grundläggande och viktigaste uppgift i att koncentrera sig på det mödosamma arbetet att samla revolutionär styrka. Den aktiva ledning, som ges i kampen för dagskraven, måste ha till huvudsakligt

syfte att bygga upp revolutionär styrka och förbereda segern i revolutionen, när betingelserna för denna mognat. Det proletära partiet bör i kampen för dagskraven använda olika former för att höja proletariatets och folkmassornas politiska medvetenhet, för att utbilda sina egna klasskrafter, för att härda sin kampduglighet och förbereda revolutionen ideologiskt, politiskt, organisatoriskt och militärt. Det är endast på detta sätt det kan försäkra sig mot att inte försitta tillfället att vinna seger då betingelserna för revolutioner är mogna. Gör det proletära partiet inte detta, kommer det helt enkelt att låta tillfället att göra revolution passera, trots att en revolutionär situation objektivt föreligger.

Medan SUKP:s ledare, utan att förtrötts, betonar att en revolution inte bör göras utan att en revolutionär situation föreligger, undviker de frågan om hur proletariatets parti ska föra den revolutionära kampen för dagskraven och samla revolutionär styrka innan en revolutionär situation föreligger. I verkligheten uppger de, under förevändning att det inte består en revolutionär situation, uppgiften att bygga upp revolutionär styrka och förbereda revolutionen.

Lenin gav en gång en ypperlig beskrivning av renegaten Kautskys hållning till frågan om den revolutionära situationen. Han sade om Kautsky, att om den revolutionära krisen börjat "så är även han beredd att bli revolutionär! Men då - anmärker vi - kommer allt slags pack... att kalla sig revolutionärer! Om den inte börjar, så vänder Kautsky revolutionen ryggen!" Som Lenin framhöll var Kautsky en typisk källborgare, och skillnaden mellan en revolutionär marxist och en källborgare är att marxisten har mod att förbereda proletariatet och alla arbetande och exploaterade massor till revolutionen". ("Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky", Valda verk, bd II, andra delen, sid. 100.) Människor kan själva döma huruvida Chrusjtjov och hans anhängare liknar den Kautsky-typ av källborgare, som Lenin utdömde, eller inte.

Vi har alltid ansett att de proletära partierna i de kapitalistiska länderna aktivt ska leda arbetarklassen och det arbetande folket i kamp mot monopolkapitalet, till försvar för de demokratiska rättigheterna, för förbättrade levnadsvillkor, för att bekämpa den imperialistiska upprustningen och krigsförberedelserna, försvara världsfreden och ge energiskt stöd åt de undertryckta nationernas revolutionära kamp.

I de kapitalistiska länder som är föremål för den amerikanska imperialismens översitteri, kontroll, intervention och aggression, bör de

proletära partierna höja det nationella motståndets banér mot den amerikanska imperialismen och vända masskampens udd huvudsakligen mot den amerikanska imperialismen såväl som mot monopolkapitalet och andra reaktionära krafter inom landet, vilka förräder de nationella intressena. De bör ena alla krafter, som kan enas och bilda en enhetsfront mot den amerikanska imperialismen och dess lakejer.

Under senare år har arbetarklassen och det arbetande folket i många kapitalistiska länder fört en bred masskamp som drabbat inte blott monopolkapitalet och andra reaktionära krafter inom landet utan också givit starkt stöd åt de asiatiska, afrikanska och latinamerikanska folkens revolutionära kamp och åt länderna i det socialistiska lägret. Vi har alltid till fullo uppskattat denna insats.

Medan kommunisterna aktivt leder striderna för dagskraven, bör de sammanbinda dessa med kampen för långsiktiga och allmänna intressen, uppfostra massorna i en proletär, revolutionär anda, oavbrutet höja deras politiska medvetenhet och samla revolutionär styrka, för att då tiden är lämplig vinna seger i revolutionen. Vår åsikt i detta stycke står i full överensstämmelse med marxismen-leninismen.

I strid mot marxist-leninisternas åsikter sprider SUKP:s ledare uppfattningen att "i de högt utvecklade kapitalistiska länderna är demokratiska och socialistiska uppgifter så intimt sammanvävda att det där, minst av allt, är möjligt att dra något slag av skiljelinje." [19] Detta är att ersätta kampen för de långsiktiga intressena med kampen för dagskraven och den proletära revolutionen med reformismen.

Lenin sade, att "ingen reform kan bli varaktig, verklig och betydande, om den inte bäres upp av massornas revolutionära kampmetoder". Ett arbetarparti, som "inte kombinerar denna kamp för reformer med arbetarrörelsens revolutionära metoder, kan bli förvandlat till en sekt och ryckas bort från massorna... och detta är det allvarligaste hotet mot den äkta revolutionära socialismens framgång". ("Till sekreteraren för 'Socialistiska propagandaförbundet' ", Samlade verk, 4:e ryska uppl_ bd 21, s. 389.)

Lenin sade också "att vilket demokratiskt krav som helst... för de klassmedvetna arbetarna är underordnat socialismens högsta intressen". ("Om en karikatyr av marxismen och om den "imperialistiska ekonomismen"', Samlade skrifter i urval, bd 9, s. 240.) I "Staten och revolutionen" citerade Lenin bl. a. följande från Engels. "Detta bortglömmade av de

stora grundläggande tankarna för de omedelbara dagsintressenas skull, denna strävan och traktan efter tillfälliga framgångar utan hänsyn till de framtida följderna, detta prisgivande av rörelsens framtid för dess nutid är kanske 'ärligt' menat, men det är och förblir opportunist, och den 'ärliga opportunisten' är kanske farligare än alla andra." (Valda verk, bd II, första delen, sid. 271.)

Det var just av denna orsak Lenin kritiserade Kautsky för "att prisa reformismen och underkastelsen för den imperialistiska bourgeoisie, att ogilla revolutionen och förneka den". Han sade, att "proletariatet kämpar för att på revolutionär väg störta den imperialistiska bourgeoisie", medan Kautsky "kämpar för att på reformistisk väg 'fullkomna' imperialismen, för att anpassa sig till imperialismen samtidigt som man underkastar sig den". ("Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky", Valda verk, bd II, andra delen, s. 292-91.)

Lenins kritik av Kautsky ger oss ett träffande porträtt av SUKP:s nuvarande ledare.

Vi har alltid ansett att proletariatets parti, för att leda arbetarklassen och folkets massor i revolutionen, måste behärska alla kampformer och vara i stånd att kombinera olika kampformer, att snabbt övergå från en form till en annan allt efter som betingelserna för kampen förändras. Endast om det behärskar alla kampformer, såväl fredliga som beväpnade, öppna och hemliga, legala och illegala, parlamentarisk kamp och masskamp såväl som kamp i det egna landet och internationell kamp, kommer det att vara oövervinnligt under alla omständigheter.

Den kinesiska revolutionens seger var resultatet just av att de kinesiska kommunisterna, som lärt av erfarenheterna från den internationella proletära kampen, skickligt och grundligt - och i överensstämmelse med den kinesiska revolutionens särskilda karakteristika - behärskade alla kampformer. Väpnad kamp var huvudformen i den kinesiska revolutionen, men den skulle inte ha lett till seger, om man inte använt också andra kampformer.

Under den kinesiska revolutionens förlopp kämpade Kinas kommunistiska parti på två fronter. Det bekämpade både högeravvikelsen legalism och den illegalistiska "vänster"-avvikelsen, och förband på ett riktigt sätt den legala kampen med den illegala. I landet som helhet förband det på ett riktigt sätt kampen i de revolutionära basområdena med kampen i Kuomintangområdena, medan det i de sistnämnda områdena på ett

riktigt sätt förband öppen och hemlig verksamhet och till fullo utnyttjade möjligheterna till legal verksamhet och noga följde partiets regler för den hemliga verksamheten. Den kinesiska revolutionen har frambragt ett helt komplex av olika kampformer anpassade till dess särskilda betingelser.

Genom sin långa praktiska erfarenhet är Kinas kommunistiska parti väl medvetet om, att det är fel att förkasta den legala kampen, att begränsa partiets arbete inom trånga ramar och därmed fjärma det från massorna. Men man bör aldrig tolerera den legalism som revisionisterna prånglar ut. Revisionisterna förkastar den väpnade kampen och all annan illegal kamp, sysslar endast med legal kamp och verksamhet och begränsar partiets verksamhet och masskamp inom de av bourgeoisien medgivna ramarna. De vattnar ur och till och med uppger partiets grundprogram, förnekar revolutionen och anpassar sig helt och hållet till reaktionära lagsystem.

Som Lenin med rätta framhöll i sin kritik hade sådana revisionister som Kautsky urartat och förslöats av den borgerliga legaliteten. "För en sådan grynvälling som de av den gällande polislagen tillåtna organisationerna, sålde man proletariats rätt till revolution." ("Den II Internationals sammanbrott", Samlade skrifter i urval, bd 9, sid. 117.)

Medan SUKP:s ledare talar om att använda alla kampformer håller de i verkligheten på legalismen och utmönstrar den proletära revolutionen som mål under förevändning att kampformerna förändras. Detta är återigen att ersätta leninismen med kautskyism.

SUKP:s ledare använder ofta Lenins stora arbete "Radikalismen - kommunismens barnsjukdom" för att rättfärdiga sin felaktiga linje och har gjort den till "utgångspunkt" för sina angrepp på Kinas kommunistiska parti.

Detta är naturligtvis fåfång möda. Liksom alla andra Lenins arbeten kan denna bok tjäna som vapen endast för marxist-leninister i kampen mot olika slag av opportunist och kan aldrig tjäna som ett instrument för revisionistiskt försvar.

Då Lenin kritiserade den "radikalistiska" barnsjukdomen och uppmanade proletariats partier att bli skickliga i tillämpningen av den revolutionära taktiken och att arbeta bättre för att förbereda revolutionen, hade han redan brutit med Andra Internationals revisionister och bildat Tredje Internationalen.

Och han förklarade faktiskt i "Radikalismen" att den internationella arbetarrörelsens huvudfiende vid denna tid var opportunisten av den typ som Kautsky företrädde. Han underströk flera gånger att utan att man bröt med revisionismen kunde det inte bli tal om hur man skulle behärska den revolutionära taktiken.

De kamrater, som Lenin kritiserade för deras "radikalistiska" barnsjukdom ville allesammans revolution, medan våra dagars revisionist Chrusjtjov är emot revolutionen och därför måste räknas till samma kategori som Kautsky och inte har någon som helst rätt att yttra sig i frågan om bekämpandet av den "radikalistiska" barnsjukdomen.

Det verkar högst absurt när SUKP:s ledning betecknar Kinas kommunistiska parti som "trotskistiskt". I verkligheten är det Chrusjtjov själv som tagit upp Trotskijs fallna mantel och som står tillsammans med de nutida trotskisterna.

Trotskismen kommer till uttryck på olika sätt i olika frågor och är ofta maskerad som "ultravänster", men det väsentliga i den är dess kamp mot revolutionen, dess förnekande av revolutionen.

Så långt som i frågan om deras kamp mot den proletära revolutionen och proletariats diktatur, är trotskismen och Andra Internationals revisionism praktiskt taget samma sak. Detta är skälet till att Stalin flera gånger sade, att trotskismen är en variant av mensjevismen, är kautskyism och socialdemokrati samt utgör en förposttrupp för den kontrarevolutionära bourgeoisien.

I grund och botten bekämpar och förnekar också Chrusjtjovs nutida revisionism revolutionen. Den enda logiska slutsatsen är därför att Chrusjtjovs revisionism inte blott är skuren ur samma kläde som kautskyismen utan också löper samman med trotskismen för att bekämpa revolutionen. Ska Chrusjtjov klistra etiketten "trotskist" på någon, bör han lämpligen sätta den på sig själv.

Två linjer, två olika resultat

Historien är det bästa vittnet. Rika erfarenheter har sedan andra världskrigets slut vunnits både i den internationella kommunistiska rörelsen och i folkens revolutionära kamp. Man har gjort erfarenheter av såväl framgångar som misslyckanden. Kommunisterna och revolutionärerna i alla länder bör dra de riktiga slutsatserna ur sin fond av historiska erfarenheter.

De länder i Östeuropa, Asien och Latinamerika som efter kriget lyckats att genomföra socialistiska revolutioner har gjort detta genom att följa den revolutionära marxist-leninistiska linjen och Oktoberrevolutionens väg. Nu finns, förutom erfarenheterna av Oktoberrevolutionen, erfarenheterna av Kinas, de östeuropeiska socialistiska ländernas, Koreas, Vietnams och Kubas revolutioner. De segerrika revolutionerna i dessa länder har berikat och utvecklat marxismen-leninismen och erfarenheterna från Oktoberrevolutionen.

Alla dessa revolutioner, från den kinesiska till den kubanska, har utan undantag genomförts i väpnad kamp och i strider mot väpnad imperialistisk aggression och intervention. Det kinesiska folket segrade i sin revolution efter att i 22 år ha fört revolutionära krig, däribland Folkets befrielsekrig i vilket det under tre år grundligt besegrade Chiang Kai-shek-reaktionärerna, som in i det sista stöddes av den amerikanska imperialismen.

Det koreanska folket inledde på 1930-talet femton års revolutionär väpnad kamp mot den japanska imperialismen, byggde upp och utökade sina revolutionära väpnade styrkor och vann slutligen seger med sovjetarméns hjälp. Efter den Demokratiska folkrepubliken Koreas bildande hade det koreanska folket att utkämpa ytterligare tre års krig mot den amerikanska imperialismens väpnade aggression innan revolutionens seger kunde befästas.

Det vietnamesiska folket erövrade statsmakten genom väpnat uppror i augusti 1945. Omedelbart därefter fick de börja utkämpa ett krig för nationell befrielse mot den franska imperialismen, vilket pågick i åtta år och för att slå ned den amerikanska imperialismens militära intervention. Och först därefter segrade de i Nordvietnam. Folket i Sydvietnam för alltjämt en heroisk kamp mot den amerikanska imperialismens väpnade aggression.

Det kubanska folket inledde sitt väpnade uppror 1953 och därefter förde folket revolutionärt krig i mer än två år innan det kastade den amerikanska imperialismen och dess marionett Batistas välde över ända. Efter sin segerrika revolution krossade det kubanska folket väpnade invasioner, företagna av den amerikanska imperialismens legoknektar, och tryggade revolutionens frukter.

Alla de övriga socialistiska länderna uppstod också genom väpnad kamp.

Vilka är de viktigaste lärdomarna av de framgångsrika proletära revolutionerna, från den kinesiska till den kubanska, efter andra världskriget?

1. Våldsam revolution är den proletära revolutionens allmänna lag. För att kunna genomföra övergången till socialismen måste proletariatet föra väpnad kamp, krossa det gamla statsmaskineriet och upprätta proletariatets diktatur.

2. Bönderna är proletariatets mest pålitliga bundsförvanter. Proletariatet måste strängt lita till bönderna, upprätta en bred enhetsfront, grundad på förbundet mellan arbetare och bönder, och bestämt hålla på proletär ledning för revolutionen.

3. Den amerikanska imperialismen är ärkefienden till folkets revolution i alla länder. Det nationella baneret för kamp mot den amerikanska imperialismen måste bäras högt av proletariatet, och det måste ha mod att med fast beslutsamhet kämpa emot de amerikanska imperialisterna och deras lakejer i sitt land.

4. De undertryckta nationernas revolution är en outhärlig bundsförvant till den proletära revolutionen. Arbetarna i alla länder måste förena sig, och de måste förena sig med alla de förtryckta nationerna och alla krafter som är motståndare till imperialisterna och deras lakejer för att bilda en bred internationell enhetsfront.

5. För att göra revolution är det nödvändigt att ha ett revolutionärt parti. Den proletära revolutionens och den proletära diktaturens seger är omöjliga utan ett revolutionärt proletärt parti, som organiserats i överensstämmelse med marxismen-leninismens revolutionära teori och metod, ett parti som är oförsonligt mot revisionismen och opportunisten samt intar en revolutionär hållning till de reaktionära härskande klasserna och deras statsmakt.

Att hålla på den revolutionära väpnade kampen är av största betydelse inte endast för den proletära revolutionen utan också för de undertryckta nationernas nationellt-demokratiska revolution. Det Algeriska nationella befrielsekrigets seger har givit ett gott exempel härpå.

De proletära partiernas hela historia sedan kriget har visat att de partier, som följt revolutionens linje, tillämpat en riktig strategi och taktik och aktivt lett massorna i revolutionär kamp, är i stånd att steg för steg föra revolutionens sak till seger och kraftigt öka i styrka. Omvänt, alla de partier, som godtagit en icke-revolutionär opportunistisk linje och accepterat Chrusjtjovs linje om "fredlig övergång", tillfogar revolutionens

sak allvarlig skada och förvandlar sig själva till livlösa och reformistiska partier eller urartar fullständigt till att tjäna som bourgeoisens verktyg mot proletariatet. Det råder ingen brist på exempel härpå.

Kamraterna i Iraks kommunistiska parti var en gång fyllda av revolutionär glöd. Men genom påtryckningar utifrån tvingades de att acceptera Chrusjtjovs revisionistiska linje och som följd därav slappnade deras vaksamhet gentemot kontrarevolutionen. Då kontrarevolutionen företog sin väpnade statskupp, offrade ledande kamrater heroiskt sina liv, tusentals irakiska kommunister och revolutionärer blev kallblodigt massakrerade, Iraks starka kommunistiska parti skingrades och den irakiska revolutionens sak led ett svårt bakslag. Detta är en tragisk lärdom i den proletära revolutionens annaler, en lärdom skriven i blod.

Ledarna för Algeriets kommunistiska parti dansade till Chrusjtjovs och det franska kommunistpartiets ledares taktpinne och godtog helt och fullt den revisionistiska linjen mot väpnad kamp. Men det algeriska folket vägrade att lyssna till detta struntprat. De kämpade modigt för nationellt oberoende mot imperialismen, förde ett nationellt befrielsekrig i över sju års tid och tvingade slutligen den franska regeringen att erkänna Algeriets självständighet. Men Algeriets kommunistiska parti, som följde SUKP-ledningens revisionistiska linje förverkade det algeriska folkets förtroende och sin ställning i Algeriets politiska liv.

Under den kubanska revolutionen vägrade en del av ledarna för Socialistiska folkpartiet att följa den revolutionära marxist-leninistiska linjen, den riktiga linjen om revolutionär väpnad kamp. De följde i stället Chrusjtjovs revisionistiska linje, talade för "fredlig övergång" och bekämpade våldsam revolution. Under dessa förhållanden gick marxisterna utanför och inom det kubanska partiet, företrädda av Fidel Castro, med rätta förbi dessa ledare, som bekämpade en våldsam revolution, förenade sig och gjorde revolution samman med det revolutionära kubanska folket och vann slutligen en seger av stor historisk betydelse.

Vissa av Frankrikes kommunistiska partis ledare, för vilka Thorez är typisk, har länge följt en revisionistisk linje, har lytt Chrusjtjovs taktpinne och propagerat den "parlamentariska vägen" och har faktiskt dragit ned det kommunistiska partiet till ett socialdemokratiskt partis nivå. De har upphört att stödja folkens revolutionära strävanden och att vara banerförare i nationens kamp mot den amerikanska imperialismen.

Resultatet, av att de följt denna revisionistiska linje, är att kommunistiska partiet, som en gång hade stort inflytande bland folket, i allt högre grad har isolerats från massorna och urartat allt mera.

Vissa av Indiens kommunistiska partis ledare av typen Dange har länge följt en revisionistisk linje, halat ned revolutionens fana och underlåtit att leda massorna i nationell och demokratisk revolutionär kamp. Dangeklicken har halkat längre och längre utför revisionismens slippriga väg och förfallit till nationalchauvinister, till verktyg för de indiska storgodsägarnas och storbourgeoisens reaktionära politik och till renegater från proletariatet.

Fakta visar, att de bägge i grunden skilda linjerna leder till två i grunden skilda resultat. Alla dessa lärdomar kräver att ingående studeras.

[---]

Noter:

[1] N.S. Chrusjtjov: "Sovjetunionens kommunistiska partis Centralkommittés rapport till 20:e partikongressen", Sovjetunionens kommunistiska partis 20:e kongress, ryska uppl. Moskva, 1956, s. 39.

[2] N.S. Chrusjtjov: Report of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union to the 20th Party Congress, FLPH, Moskva 1956, s. 45.

[3] N.S. Chrusjtjov: "For New Victories for the World Communist Movement", World Marxist Review, Jan. 1961.

[4] N.S. Chrusjtjov: Report of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union to the 20th Party Congress, FLPH, Moskva, 1956, s. 46.

[5] A. a. s. 45.

[6] Program för Sovjetunionens kommunistiska parti, Sovjetunionens informationsbyrå, Sthlm 1961, s. 34.

[7] A. a. s. 38.

[8] E. Bernstein: Förutsättningarna för socialismen och det socialdemokratiska partiets uppgifter, tyska uppl. Berlin, 1923, s. 11.

[9] A. a. s. 197.

[10] E. Bernstein: Vad är socialism?, tyska uppl., Berlin, 1922, s. 28.

[11] E. Bernstein: Den politiska massstrejken och det tyska socialdemokratiska partiets politiska läge, tyska uppl., Berlin 1905, s. 37.

[12] K. Kautsky: Social Democracy versus Communism, Rand School Press, New York, 1946, s. 117.

[13] K. Kautsky: Social Democracy versus Communism, Rand School Press, New York, 1946, s. 117.

[14] K. Kautsky: Den proletära revolutionen och dess program, tyska uppl., Berlin 1922, s. 90.

[15] K. Kautsky: "Ny taktik", Neue Zeit nr 46, 1912.

[16] K. Kautsky argument citerade av G. K. Soselia i Revisionismen och den marxistiska teorin om proletariatets diktatur, tyska uppl. Moskva 1960, s. 46.

[17] Öppet brev från Sovjetunionens kommunistiska partis centralkommitté till alla partiorganisationerna och alla kommunister i Sovjetunionen.

[18] "Marxismen-leninismen - grundvalen för den kommunistiska rörelsens enhet", redaktionell artikel i Kommunist nr 15, 1963.

[19] A. Beljakov och F. Burlatsky: "Lenins teori om den socialistiska revolutionen och nutiden", Kommunist nr 13, Moskva, 1960.]

Leo Trotskij

Kommunismen och terrorn (Utdrag) 1920

Kap III. Demokrati.

"Antingen demokrati eller inbördeskrig".

Kautsky har en klar och enda räddningsväg: demokratin. Det behövs bara, att alla erkänner och underkastar sig den. Högersocialisterna måste upp giva de blodiga våldsdåd de utför enligt bourgeoisins önskan. Bourgeoisin själv måste avstå från tanken att med hjälp av sin Noske och löjtnant Vogel till det yttersta försvara sin privilegierade ställning. Slutligen måste proletariatet en gång för alla avstå från tanken att störta bourgeoisin med andra medel än dem som författningen föreskriver. Om de uppräknade betingelserna följes, kommer den sociala revolutionen att smärtfritt lösa sig i demokrati. Som man ser behövs det bara, att vårt stormiga tidevarv tar på sig nattmössan och plockar visdomen ur. Kautskys snusdosa.

"Det finns endast dessa två vägar", inpräglar den vise mannen, "antingen demokrati eller inbördeskrig." (Sid. 145.) I alla fall upphör inte inbördeskriget en enda minut i Tyskland, där de formella elementen för demokratin är för handen. "Säkerligen", tillstår Kautsky, "kan Tyskland inte tillfriskna under den nuvarande nationalförsamlingen. Men tillfrisknandet påskyndas inte, utan hämmas, om man gör kampen mot den bestående församlingen till en kamp mot den allmänna rösträtts demokrati." (Sid. 152.) Som om det i Tyskland gällde rösträttsformen och inte den verkliga besittningen av makten.

Den nuvarande nationalförsamlingen, medgiver Kautsky, är inte

mäktig att skänka landet tillfrisknande. Nåväl? Alltså börjar vi spelet på nytt! Går deltagarna med på det? Det är tvivelaktigt. Om spelet är fördelaktigt för oss så är det uppenbarligen ofördelaktigt för de andra. Nationalförsamlingen, som inte är mäktig att föra landet mot tillfrisknande, är fullständigt duglig att genom Noskes provisoriska diktatur förbereda Ludendorffs "allvarliga" diktatur. Så var det med konstituanten, som gjorde förarbetet för Koltjak. Kautskys historiska bestämmelse består just i att invänta omvälvningen och därefter skriva den 50-eltve broschyren, som utreder revolutionens sammanstörtande på grundvalen av historiens totalförlopp, från aporna ända fram till Noske och från Noske till Ludendorff. Ett revolutionärt partis uppgift är en annan: den består i att i rätt tid förutse farorna och förebygga dem genom handling. Därför finns det synbarligen ingen annan väg än att rycka makten ur händerna på de verkliga makthavarna, jorddrottarna och kapitalisterna, som döljer sig bakom herrar Ebert och Noske. På det viset delar sig den historiskt angivna utvägen med den nuvarande nationalförsamlingen i två riktningar: antingen den imperialistiska klickens eller proletariats diktatur. Från ingen sida leder vägen till "demokratin". Kautsky ser inte detta. Med många ord förklarar han, att demokratin är av stor betydelse för den politiska utvecklingen och organisatoriska skolningen av massan, och att proletariatet genom den skulle kunna nå den fullständiga befrielsen. (Sid. 72.) Man vore frestad att tro, att sedan tiden för Erfurtprogrammet ingenting hänt i världen, som vore värt att uppmärksammas!

Under årtiondens lopp kämpade och utvecklade sig emellertid proletariatet i Frankrike, Tyskland och andra viktigare land, i det att det skapade grundvalen för mäktiga politiska organisationer genom utnyttjande av de demokratiska institutionerna. Denna väg för proletariatets uppfostran genom demokratin till socialismen blev i alla fall avbruten av en icke oväsentlig tilldragelse – det imperialistiska världskriget. Det lyckades klasstaten att i det ögonblick, då genom dess skuld världskriget utbröt, med hjälp av den socialistiska demokratins ledande organisationer, bedraga proletariatet och leda in det på orätt bana. På detta vis uppenbarade demokratins metoder i och för sig en begränsad aktionskraft, i trots av de obestridliga fördelar som de erbjöd under en viss period, så att uppfostrandet av proletariatet under två generationer med demokratins betingelser absolut inte säkrade den nödvändiga politiska förberedelsen för bedömandet av en sådan tilldragelse som det impe-

rialistiska kriget. Erfarenheten ger ingalunda anledning förmoda, att proletariatet skulle ha varit bättre politiskt förberett, om kriget utbrutit fem eller femton år senare. Den borgerligt-demokratiska staten skapar i jämförelse med enväldsmakten icke blott gynnsammare betingelser för de arbetandes utveckling, utan den begränsar även denna utveckling genom den borgerliga legalitetens spärr, i det att den konstlat anhopar och styrker opportunistiska vanor och legalistiska fördomar i proletariatets övre lager. Demokratins skola visade sig vara fullständigt otillräcklig för att sporra det tyska proletariatet till revolution i samma ögonblick som krigskatastrofen hotade. Därtill behövdes det barbariska krigets, de socialimperialistiska förhoppningarnas, de största militära framgångarnas och ett oerhört nederlags skola. Att efter dessa tilldragelser, som, förändrat mångt och mycket i hela världen – ja t. o. m. i Erfurt-programmet – komma med tomt tal om den demokratiska parlamentarismens betydelse för proletariatets uppfostran, är att politiskt bli barn på nytt. Däri består just Kautskys olycka.

"Ett djupt misstroende – skriver Kautsky – mot proletariatets politiska befrielsekamp, mot dess deltagande i politiken besjälade proudhonismen. I dag kommer liknande (!) tankeriktningar fram och presenteras för oss som det socialistiska tänkandets senaste vinster, som resultat av erfarenheter, vilka Marx inte kände eller kunde känna. Och ändå är det bara nya variationer av tankar, som är över ett halvt århundrade gamla och som Marx själv bekämpade och övervann."

Bolsjevismen visar sig vara – uppvärmd proudhonism! I rent teoretiskt hänseende är detta en av broschyrens skamlösaste påståenden.

Proudhonisterna förkastade demokratin på samma grunder som de förkastade den politiska kampen överhuvud. De förfäktade arbetarnas ekonomiska organisation utan statsmaktens inblandning, utan revolutionär omvälvning – för arbetarnas självhjälp på varuhushållningens grundval. Så långt de genom händelsernas gång tvingades in på den politiska kampens väg, föredrog de liksom småborgerliga ideologer, demokratin inte bara framför plutokratin, utan även framför den revolutionära diktaturen. Finns här något gemensamt med oss? Under det att vi avslår demokratin och håller på proletariatets koncentrerade makt, så var proudhonisterna tvärtom beredda att försona sig med den genom den federativa principen förtunnade demokratin för att undvika arbetarklassens revolutionära allenahärska. Med mycket större rätt

hade Kautsky kunnat likna oss vid proudhonisternas motståndare blanquisterna, som begrep den revolutionära maktens betydelse och inte ställde erövringen av denna makt i vidskepligt beroende av demokratins formler. För att likväl giva liknelsen mellan kommunister och blanquister den rätta meningen måste man tillfoga, att vi i arbetar- och soldatråden förfogar över en sådan omvälvningsorganisation, som blanquisterna inte kunde drömma om; i vårt partis form hade och har vi en politisk lednings oersättliga organisation med ett fulländat program för den sociala revolutionen; slutligen var och förblir fackförbunden, som helt och fullt står under kommunismens fana och understödjer sovjetmakten, en mäktig apparat för ekonomiska omgestaltningar. Att under dessa förhållanden tala om att bolsjevismen återställt proudhonismens fördomar kan man endast, om man förlorat den sista resten av teoretisk samvetsgrannhet och historisk insikt.

Demokratiens imperialistiska urartning.

Icke utan orsak har ordet demokrati i den politiska ordboken en dubbel betydelse. Å ena sidan betyder det den statliga ordning, på vilken den allmänna rösträtten och andra institutioner för folkets formella ”självstyrelse” vilar. Å andra sidan förstås med demokrati folkmassorna själva, för så vitt de för ett politiskt liv, varvid i bägge fallen begreppet demokrati höjer sig över klasskillnaderna.

Dessa egendomligheter i terminologin är politiskt mycket välgrundade. Demokratin som politisk ordning är desto motståndskraftigare, fullkomligare, orubbligare, ju större plats som intages i landets liv av en befolkningsgrupp av obestämd klasskaraktär, ett samhällets mellanlager, småborgarna i stad och på land. Sin högsta blomning nådde demokratin under 19:e århundradet i Förenta staterna och Schweiz. På andra sidan oceanen stödde sig den federativa republikens statliga demokrati på farmarnas agrardemokrati, i den lilla schweiziska republiken bildade städernas småborgardöme och den starka bondeklassen grunden för de förenade kantonernas konservativa demokrati.

Den ur tredje ståndets kamp mot feodalismen uppkomna demokratiska staten blir mycket snart ett verktyg för motverkande av klassmotsättningarna, som utvecklar sig inom det borgerliga samhället. Den borgerliga demokratin har där desto större framgång, ju mer omfattande småborgarklassen är; ju större dennas betydelse i landets ekonomiska

liv, ju ringare alltså klassmotsättningarnas utveckling. Men desto mer hopplöst blev mellanklasserna efter i sin historiska utveckling och desto mer blev de berövade möjligheten att tala i nationens namn. Visserligen bevisar småborgerliga doktrinärer – Bernstein & Co. – med tillfredsställelse, att de småborgerliga massornas försvinnande inte försiggår med den hastighet, som det förutsagts av den marxistiska skolan. Man kan verkligen instämma i att det småborgerliga elementet till sitt antal i städerna och särskilt i byarna allt fortfarande intar en utomordentligt stor plats. Men utvecklingens huvudinnehåll visade sig däri att småborgardömet förlorade sin betydelse i produktionen: den värdemängd, som denna klass frambringade i förhållande till hela nationens avkastning, sjönk vida snabbare än småborgardömets numerär. Följaktligen sjönk dess sociala, politiska och kulturella betydelse. Den historiska utvecklingen stödde sig allt mer inte på de från en svunnen tid kvarlevande konservativa samhällslagren, utan på samhällets motpoler, d. v. s. på den kapitalistiska bourgeoisin och proletariatet.

Ju mer småborgardömet förlorade sin betydelse, desto mindre var det mäktigt att spela rollen av skiljedomare i den historiska rättsstriden mellan kapital och arbete. Emellertid fortfor en betydande mängd av städernas borgardöme och särskilt bondeklassen att finna sitt omedelbara uttryck i parlamentarismens valstatistik. Den formella likheten för alla medborgare såsom valmän gav härvid endast uppenbart uttryck åt den ”demokratiska parlamentarismens” oförmåga att lösa den historiska utvecklingens fundamentala frågor. Den ”lika” rösträtten för proletären, bonden och trustledaren satte bonden formellt i tillfälle att vara medlare mellan dessa båda antagonister. I verkligheten blev den socialt och kulturellt efterblivna, politiskt hjälplösa bondeklassen i alla land ett stöd för de mest reaktionära, äventyrligaste, absurdaste och mest korruperade partierna, som ändå alltid till sist understödde kapitalet mot arbetet.

Alla Bernsteins, Sombarts, Tugan-Baranovskys profetior direkt till trots har mellanklassernas seghet icke mildrat det borgerliga samhällets revolutionära kris, utan skärpt den till det yttersta. Hade småborger- och bondeklassens proletarisering försiggått i kemiskt ren form, så skulle proletariatets fredliga erövring av makten medelst den demokratiskt parlamentariska apparaten varit mycket sannolikare än vi nu ser det. Just den omständigheten småborgardömets anhängare klamrar sig fast vid – småborgardömets livskraft – visade sig ödesdiger t. o. m. för

den politiska demokratins yttre former, sedan dess natur undergrävt av kapitalismen. Därigenom att småborgardömet i politiken intog den plats, som det hade förlorat i produktionen, komprometterade det slutgiltigt parlamentarismen efter att ha förvandlat den till en institution av meningslöst prat och lagstiftande obstruktion. Redan av den anledningen stegrades proletariats uppgift att taga statsmaktsapparaten i sina händer, oberoende av småborgardömet och t. o. m. mot det – inte mot dess intressen utan mot dess slöhet, mot dess i sitt viljelösa hit- och ditsvängande ogripbara politik.

”Imperialismen”, skriver Marx om Napoleon III:s kejsardöme, ”är den mest prostituerade och på samma gång slutgiltiga formen för statsmakten, som den till full utveckling nådda bourgeoisin har förvandlat till ett verktyg för underkuvande av arbetet genom kapitalet.” Denna definition sträcker sig längre än till det franska kejsarrikets regim och omfattar den nyaste imperialismen, som alstrats av världsanspråken på stormakternas nationella kapital. Imperialismen förutsatte upphörandet av småborgardörets roll på det ekonomiska området. På det politiska området betydde imperialismen fullständigt förintande av demokratin genom att den fullständigt i detalj ändrade demokratins väsen och mobiliserade alla dess medel och institutioner för imperialistiska syften. Sedan imperialismen omfattat alla land, oberoende av deras föregående öden, bevisade den, att alla politiska fördomar var den främmande, att den på samma gång är beredd och har förmåga – efter resp. staters föregående sociala omgestaltning och fullständiga underkastelse – att utnyttja Nikolaj Romanovs eller Wilhelm Hohenzollerns monarki, Förenta staternas presidents envælde och några hundra stycken kvasilagstiftares hjälplöshet i det franska parlamentet. Det senaste massmördandet – det blodiga bad, varur den borgerliga världen sökte utgå föryngrad – visade oss bilden av en i historien ännu aldrig skådad mobilisering av alla statsformer, förvaltningsystem, politiska riktningar, religioner och filosofiska skolor i imperialismens tjänst. T. o. m. de pedanter, som hade sovit bort de senaste årtiondena av den imperialistiska utvecklingens förberedande perioder och handlade i överensstämmelse med demokratins, den allmänna rösträttens och dylika traditionella meningars begrepp, begynte under kriget komma underfund med att de vanliga begreppen hade fått ett nytt innehåll. Envåldsmakt, parlamentarisk monarki, demokrati! Framför imperialismens anlete – följaktligen även framför dess efterträdare

revolutionens anlete – är alla den borgerliga maktens statsformer, från den ryska tsarismen till den nordamerikanska kvasidemokratiska federalismen, likaberättigade och förpliktade till sådana kombinationer som helt kompletterar dem. Det lyckades! imperialismen att med alla till buds stående medel, däribland också parlamentet – oberoende av rösternas valaritmetik – i det kritiska ögonblicket att göra städernas och byarnas småborgardöme, ja t. o. m. proletariats övre lager sig underdåniga. Den nationella iden, under vars fana det tredje ståndet hade höjt sig till makt, fann i det imperialistiska kriget sin återfödelse i det nationella försvarets lösen. Med oväntad styrka flammade för sista gången den nationella ideologin på klassideologins bekostnad. De imperialistiska illusionernas sammanstörtande knäckte slutgiltigt inte bara hos de besegrade utan även hos de segrande med en smula försening allt det som en gång var nationell demokrati och med den – dess huvudverktyg, det demokratiska parlamentet. Småborgardörets och dess partiers vissnande tillstånd, ömklighet och hjälplöshet trädde överallt med skrämmande klarhet i dagen. I alla land uppställdes med hela sin skärpa frågan om statsmakten som en kraftmättningsfråga mellan den öppet eller beslöjat härskande kapitalistiska klicken – till vars förfogande står hundratusentals dresserade, stålsatta och för ingenting tillbakaryggande officerare – och det upproriska, revolutionära proletariats under mellanklassernas tillstånd av förskräckelse, förvirring och vanmakt. Under sådana förhållanden är talet om proletariats fredliga erövring av makten med den demokratiska parlamentarismens hjälp ingenting annat än eländigt prat.

Bilden av det politiska läget i världen är fullständigt klar. Efter det bourgeoisin hade bragt de förblödande och utmattade folken till undergångens brant, visade bourgeoisin och i främsta rummet den segrande bourgeoisin sin fullkomliga oförmåga att befria folken ur det förtvivlade läget och sin oförenlighet med mänsklighetens vidare utveckling. Alla politiska mellangrupper – i första hand de social-patriotiska grupperingarna – ruttar i levande tillstånd. Det av dem bedragna proletariats vänder sig med varje dag mer och mer mot dem och visar sig i sin revolutionära strävan vara den enda kraft som kan rädda folken från förvildning och undergång. Men historien hade intill detta ögonblick ingalunda åt den sociala revolutionens parti betryggat en formell parlamentarisk majoritet. Med andra ord: historien hade inte förvandlat nationen till en

diskussionsklubb, som sedesamt genom röstövervikt beslutade övergången till den sociala revolutionen. Tvärtom, den våldsamma revolutionen blev just därför en nödvändighet, att historiens trängande behov visade sig vara ur stånd att bana sig väg medelst den parlamentariska demokratis apparat. Den kapitalistiska bourgeoisin räknade: "Så länge jorden, fabriker, bruken, bankerna är i mina händer, så länge jag behärskar tidningarna, universiteten, skolorna, så länge – och detta är huvudsaken – ledningen av armén ligger i mina händer, så länge kommer den demokratiska apparaten, hur ni än kommer att ombygga den, att vara min vilja underdånig. Jag underordnar andligt det slöa, konservativa, viljelösa småborgardömet, liksom det materiellt är underordnat mig. Jag undertrycker och hypnotiserar dess inbillningskraft genom styrkan i mina rovinster, mina planer och mina brott. I ögonblick av missnöje kommer jag att skapa säkerhetsventiler och åskledare. I rätt tid skapar jag oppositionspartier, som i morgon försvinner, men i dag fyller sin uppgift att låta småborgardömet få tillfälle att ge uttryck åt sin upphetsning utan att göra kapitalismen någon skada. Jag skall genom min allmänna skolplikt fortfara att hålla massorna vid den fullständiga okunnighetens gräns och inte tillåta dem höja sig över den nivå, som mina sakkunniga i andligt slaveri anser vara ofarlig. Jag skall bedra, demoralisera och hålla själva proletariats privilegierade eller efterblivna lager i styr. Genom dessa samfälliga mått och steg skall jag inte tillåta, att förtruppen inom arbetarklassen behärskar självkänslan bland folkets flertal, så länge medlen att skrämja och undertrycka förblir i mina händer."

På detta svarar det revolutionära proletariats: "Följaktligen måste som en första betingelse för räddning bli, att bourgeoisins maktverktyg från ryckes den. Att fredligt komma till makten är en utsiktslös tanke, så länge alla maktverktyg befinner sig i bourgeoisins händer. Dubbelt utsiktslös är tanken att nå makten på den väg, som bourgeoisin vet om och som den avstänger i samma ögonblick – på den parlamentariska demokratis väg. Det finns bara en väg: att beröva bourgeoisin makten, den materiella apparaten för herraväldet. Oberoende av det ytliga kraftförhållandet i parlamentet skall jag taga de viktigaste produktionskrafterna och -medlen i samhällelig förvaltning. Jag skall befria de småborgerliga klassernas medvetande från den kapitalistiska hypnos. Jag skall i handling visa vad socialistisk produktion betyder. Då skall de efterblivnaste, okunnigaste och uppskrämdaste delarna bland folket un-

derstödja mig och frivilligt och medvetet ansluta sig till det socialistiska uppbyggelsearbetet."

Då den ryska sovjetregeringen sprängde konstituanten, syntes detta faktum för de ledande västeuropeiska socialdemokraterna vara, om inte början till världens undergång, så likväl en grov och godtycklig brytning med socialismens hela föregående utveckling. Det var emellertid endast en oundviklig följd av det nya läge, som imperialismen och kriget hade förberett. Drog den ryska kommunismen såsom den första den teoretiska och praktiska slutsatsen, så skedde detta av samma historiska orsaker som det ryska proletariats först av alla var tvunget att beträda stridens väg för makten.

Allt som sedan utspelades i Europa bevisade att slutsatsen var riktig. Antagandet att det vore möjligt att återställa den rena demokratin, betyder att hänge sig åt ynkliga utopier.

Demokratis metafysik.

Då Kautsky känner den historiska marken ifråga om demokratin gunga under sina fötter, övergår han till normalfilosofin. I stället för att undersöka vad som är anstället han betraktelser över det som borde vara.

Demokratis principer – folksuveräniteten, den allmänna och lika rösträtten, friheterna – uppträder för honom med det etiska börats gloria. De undandras sitt historiska innehåll och framhållas som oomkullrunkeliga och heliga i sig. Detta metafysiska syndafall är inte tillfälligt. Det är mycket upplysande, att också framlidne Plechanov, en under den högsta perioden av sin verksamhet oförsonlig motståndare till kantianismen, mot slutet av sitt liv försökte klamra sig fast vid det kategoriska imperativets halmstrå, då patriotismens våg sköljde över honom.

Denna reella demokrati, som det tyska folket nu på upplevelsens väg får stifta bekantskap med, ställer Kautsky som motsats till någon sorts ideell demokrati på samma sätt som tinget i sig ställes i motsats till de vanliga företeelserna. Kautsky pekar inte bestämt på något enda land, vars demokrati är i stånd att åstadkomma en fredlig övergång till socialismen. Men därför vet han med säkerhet, att en sådan demokrati måste finnas. Mot den nuvarande tyska nationalförsamlingen, oförmågens, det reaktionära ursinnets och det ödmjuka kryperiets avbild, uppställer Kautsky en annan, en äkta nationalförsamling, som har alla fördelar utom denna enda lilla, nämligen verklighet.

Den vetenskapliga socialismen förefaller icke vara den formella demokratins doktrin utan i stället naturrättens teori. Den senare består i erkännande av eviga och oföränderliga rättsnormer, som hos olika folk och på olika tider mer eller mindre inskränkta och vanställda kommer till uttryck. Den nyare historiens naturrätt, d. v. s. sådan den framgick ur medeltiden, innebar framför allt protest mot klassprivilegier, despotiska lagstiftningsåtgärder och andra "konstlade produkter" av den feodala positiva rätten. Det då ännu för svaga tredje ståndets ideologer gav dess klassintressen uttryck i några ideella normer, som i sin vidare utveckling blev demokratins lära och därigenom vann en individualistisk karaktär. Individerna är sitt eget ändamål, alla människor har rätt att uttrycka sina tankar i ord och skrift, alla måste få åtnjuta lika rösträtt. Som stridsfana i kampen mot feodalismen var demokratins fordringar av betydelse för framåtskridandet. Men ju vidsträcktare detta blev, desto mer visade naturrättens metafysik (= den formella demokratins teori) sin reaktionära sida: inrättandet av den ideella regelns kontroll över arbetar-massornas och de revolutionära partiernas reella fordringar.

Om man blickar tillbaka på hur världsåskådningarna historiskt avlöst varandra, så visar sig naturrättsteorin som en grovt mystifierad, dålig kopia av den kristna idealismen. Nya testamentet förklarar för slavarna, att de har en likadan själ som slavägaren och ordnade på så sätt likheten mellan alla människor inför det himmelska tribunalet. Men i verkligheten förblev slaven slav och lydnaden gjordes till en religiös plikt för honom. I kristendomens lära fann slaven det mystiska uttrycket för sin egen oklara protest mot sitt undertryckta läge. Utom protesten fann han också trösten. Kristendomen sade till honom: "Du har en odödlig själ, om du också ser ut som ett oskäligt lastdjur". Här klingade upprorsandans ton fram. Men samma kristendom sade: "Du må vara aldrig så lik ett oskäligt lastdjur, din odödliga själ skall få den eviga belöningen". Här ljuder tröstens stämma. Dessa bägge röster harmonierade i den historiska kristendomen på olika tider och inom olika klasser på olika sätt. Men i allmänhet blev kristendomen liksom alla andra religioner ett medel till bedövande av de förslavade massornas medvetande.

Då naturrätten utvecklade sig till demokratins teori, sade den till arbetaren: Alla människor är lika inför lagen, alldeles oavsett människans härkomst, hennes förmögenhetsvillkor och den roll hon spelar i livet, var och en har lika rösträtt vid avgörandet av folkets öde. Denna

ideella norm revolutionerade massornas uppfattning, såtillvida att den betydde en dom över absolutismen, de aristokratiska privilegierna och äganderättsföreträderna. Men den insövde också uppfattningen, då den legaliserade nöden, slaveriet och ödmjukheten. Ty hur kunde man resa sig mot förslavandet, då var och en hade lika rösträtt vid avgörandet av samfundsskicket?

Rothschild, som förvandlade världens blod och tårar till napoleon-dorer, har en röst vid parlamentsvalen. Den lerige jordschaktaren, som inte kan skriva sitt namn, som i hela sitt liv utan att ta av kläderna går till vila och som likt en ljusskygg mullvad kryper omkring bland människorna, är ju också gudbevars en bärare av folksuveräniteten och är Rothschilds like inför lagen och vid parlamentsvalen! I de reella levnadsvillkoren, i de ekonomiska och sociala förhållandena, i helg och söcken blev människorna allt mer och mer olikställda: utvecklandet av en glänsande lyx på den ena sidan och elände och förtvivlan på den andra. Men på den statsrättsliga överbyggnadens område försvann dessa gapande motsatser; dit nådde endast juridiska formler utan kött och blod. Junkern, dagsverkaren, kapitalisten, proletären, ministern, skoputsaren – alla är lika som "medborgare", som "lagstiftare". Kristendomens mystiska jämlikhet har stigit ned från himlen i form av demokratins naturrättsliga jämlikhet. Men den har inte nått ända ned till jorden, till samhällets ekonomiska grundvalar. För den dystre daglönaren, som hela sitt liv blivit ett lastdjur i bourgeoisins tjänst, var den ideella rätten att medelst parlamentsvalen inverka på samfundsskicket icke någonting mycket mer reellt än den salighet, som ställdes i utsikt för honom i himlen.

För att fullfölja arbetarklassens praktiska intressen beträdde det socialistiska partiet på en viss tidpunkt parlamentarismens väg. Det betydde emellertid alls icke, att partiet principiellt erkände demokratins metafysiska teori, som vilade på den utom-historiska, över klasserna stående rättens grundvalar. Den proletära doktrinen betraktade demokratin som det borgerliga samhällets hjälpredskap, helt och fullt anpassat efter den härskande klassens uppgifter och behov. Men då det borgerliga samhället levde av proletariats arbete och icke utan att skada sig själv kunde neka proletariats berättigande till en del av dess klasskamp, så yppade sig möjligheten för det socialistiska partiet att utnyttja demokratins system i en viss period och inom vissa gränser utan att ändå svära trohet åt demokratin som oföränderlig princip.

Partiets ursprungliga uppgift i alla skeden av dess kamp bestod i att skapa en verklig, ekonomisk, stadigvarande jämlikhet mellan människorna som medlemmar i ett solidariskt mänskligt samfund. Just på den grund och för det ändamålet måste proletarietets teoretiker avslöja demokratins metafysik som en filosofisk maskering av politiskt hemlighetsmakeri.

Om det demokratiska partiet vid tiden för sin revolutionära uppkomst avslöjade den kyrkliga dogmens kvävande och sömngivande lögn och tillropade massorna: ”Man mutar eder med den eviga saligheten i en annan värld, men här är ni rättslösa och slagna i godtycklighetens bojar”, så förklarade det socialistiska partiet några årtionden senare för arbetar-massorna med icke mindre riktighet: ”Man mutar eder med den skenbara broderliga jämlikheten och borgerliga rättvisan, men möjligheten att förverkliga dessa rättigheter är eder berövad; den villkorliga och illusoriska likheten inför lagen är förvandlad till en straffänges ideella boja, varigenom var och en av eder är bunden vid kapitalets ångvält.”

I enlighet med sin grunduppgift uppbadade det socialistiska partiet massorna även på parlamentarismens grundval, men ingenstans och aldrig förpliktade sig partiet som sådant att föra massorna till socialismen på annat sätt än genom demokratins portar. Vi anpassade oss efter parlamentsregimen och nöjde oss i det gångna skedet med att teoretiskt avslöja demokratin, eftersom vi ännu var för svaga att praktiskt övervinna den. Men den socialistiska kärna, som trots alla avvikelser, försämring och t. o. m. förräderi levde, fordrade följande utväg: att röja undan demokratin och ersätta den med proletarietets arbetsmekanism i samma ögonblick proletariet visade sig nog starkt att överta en sådan uppgift.

Vi skall här anföra ett bevis, som f. ö. är tillräckligt krasst. ”Parlamentarismen”, skrev Paul Lafargue i det ryska samlingsverket Satsialdemokrat år 1888, ”är ett regeringssystem som hos folket väcker illusionen, att det självt styr landet, under det att makten i verkligheten koncentreras i bourgeoisins händer, men icke ens hos hela bourgeoisin utan endast hos några skikt inom denna klass. Under den första tiden av sitt välde ser bourgeoisin icke nöd-vändigheten att hos folket väcka illusionen av självstyre. Därför började Europas alla parlamentariska land med den begränsade rösträtten; överallt fanns rätten att genom val av representanter leda politiken, i början endast för de mer eller mindre stora godsägarna, småningom för de smärre besuttna borgarna, till dess

att denna rätt från att vara en företrädes rätt i några land förvandlade sig till allmän rätt för envar.”

”Ju mer betydande inom det borgerliga samhället den lagskyddade rikedomens storlek är, kan desto färre antal personer erhålla den; det-samma gäller makten: ju mer antalet medborgare med politiska rättigheter och antalet valbara härskare växer, desto mer koncentrerar sig den verkliga makten och blir monopol för en allt trängre krets personer.” Detta är majoritetens sakrament.

Enligt marxisten Lafargue kommer parlamentarismen att råda så länge bourgeoisins välde förblir oantastat. ”Den dag Europas och Amerikas proletariat bemäktigar sig staten skall det organisera den revolutionära regeringen och nödgas härskas diktatoriskt över samhället, till dess bourgeoisin som klass försvunnit”, skriver Lafargue.

Kautsky kände för sin del till denna marxistiska taxering av parlamentarismen och upprepade den också många gånger själv, om också inte med en sådan gallisk klarhet och skärpa. Kautskys teoretiska överlöperi består just i att han med erkännande av demokratins princip som absolut och oföränderlig återgick från den materialistiska dialektiken till naturrätten. Det som marxismen visat vara bourgeoisins motor och som endast övergående borde politiskt utnyttjas till förberedande av proletarietets revolution, detta har av Kautsky åter blivit sanktionerat som den högsta, över klasserna stående grundlag, den där proletarietets alla kampmetoder måste underkasta sig.

Parlamentarismens kontrarevolutionära urartning fann sitt mest fullödig uttryck i demokratins förgudande genom försumpningsteoretikerna inom Andra internationalen.

Konstituerande församlingen.

Allmänt uttryckt kan det sägas, att det proletära partiets uppnående av majoriteten i det demokratiska parlamentet icke är någonting alldeles otänkbart. Men ett sådant förhållande skulle, om det i verkligheten uppkomme, icke införa någonting principiellt nytt i händelsernas utveckling. Mellanklasserna skulle kanhända under inverkan av den parlamentariska segern bjuda den nya regimen mindre motstånd. Men bourgeoisins huvudsakliga motstånd skulle bestämmas av sådana faktorer som sinnesstämningen inom armén, omfattningen av arbetarnas beväpning, och inbördeskriget skulle utveckla sig under verkan av dessa

reella förhållanden men icke röna inflytande av parlamentarismens varierande valsiffror.

Vårt parti avstod icke från att öppna vägen för proletariatets diktatur genom demokratins port, eftersom det var klart medvetet om vissa agitatoriskt-politiska fördelar i en sådan lojal övergång till den nya regimen. Av detta följde vårt försök att inkalla konstituerande församlingen. Försöket misslyckades. Den ryske bonden, som först genom revolutionen blev väckt till politiskt liv, stod öga för öga med ett halvt dussin partier, där vart och ett samtidigt hade gjort till sitt mål att förvirra honom. Konstituerande församlingen stod i vägen för den revolutionära rörelsen och undanröjdes.

Konstituerande församlingens kompromissmakarmajoritet avseglade endast det politiska återskenet av den andliga omognaden och obeslutsamheten bland städernas och landsbygdens mellanskikt och bland proletariatets efterblivna delar. Ställer man sig på de abstrakta historiska möjligheternas ståndpunkt, så kan man säga, att den utgången hade varit mer plågsam, om konstituerande församlingen efter två års arbete slutgiltigt hade misskrediterat socialistrevolutionärerna och mensjevikerna genom deras förbindelser med kadetterna och därigenom bibragt bolsjevikerna den formella övervikten; konstituanten hade då visat massorna, att det endast ges två krafter: det av kommunisterna ledda revolutionära proletariatet och den kontrarevolutionära demokratin med generalerna och amiralerna i spetsen. Men det väsentliga är, att utvecklingstakten i det revolutionära förloppet icke höll jämna steg med det internationella förloppets utvecklingsgång. Hade vårt parti låtit hela ansvaret vila på händelseförloppets objektiva lärdomar, så skulle de militära tilldragelsernas utveckling ha kunnat överflygla oss. Den tyska imperialismen hade kunnat taga Petrograd, som Kerenskijs regering började utrymma. Petrograds förlust skulle då ha betytt dödsstöten för proletariatet, emedan revolutionens alla bästa krafter var koncentrerade där, i den baltiska flottan och i den röda huvudstaden.

Vårt parti får man alltså inte förebrå att ha handlat i strid med den historiska utvecklingen utan för att det hoppat över några politiska stadier. Det skred fram över mensjevikernas och socialistrevolutionärernas huvuden för att beröva den tyska militarismen möjligheten att gå fram över det ryska proletariatets huvuden och sluta fred, innan revolutionen brett ut sina vingar över hela världen.

I det sagda kan man lätt finna svaren på de där två frågorna, som Kautsky ideligen gör oss. För det första: varför inkallade vi konstituerande församlingen, då vi hade proletariatets diktatur till mål? För det andra: då den konstituerande församling, som vi fann nödigt inkalla, visade sig efterbliven och revolutionens intressen icke motsvarig, varför vägrade vi då att inkalla en ny konstituerande församling? Kautskys baktanke är den, att vi icke förkastat demokratin av principiella skäl utan därför att den var riktad mot oss. För att ta denna lögn i dess långa öron vill vi upprepa fakta.

Vår lösen "Hela makten åt arbetarråden" hade vårt parti uppställt sedan revolutionens början, d. v. s. inte endast långt före konstituerande församlingens upplösning utan också långt före beslutet om dess inkallande. Vi jämställde visst icke sovjets med den blivande konstituerande församlingen, vars inkallande alltmer uppsköts av Kerenskijs regering och därför blev allt mer problematiskt, och i vart fall betraktade vi den icke efter de småborgerliga demokraternas förebild som den blivande härskaren i det ryska rike, som skulle komma och avgöra allt. Vi gjorde det klart för massorna, att endast de revolutionära organisationerna av det arbetande folket självt, sovjets, är och kan vara den verkliga härskaren. Om vi inte redan på förhand förkastade konstituerande församlingen, så berodde det endast på att den icke uppställdes mot rådets makt utan mot Kerenskijs egen makt, som på sin tid endast var en sköld för bourgeoisin. Dessutom hade vi redan i förväg beslutat att, om konstituerande församlingens majoritet skulle stå på vår sida, låta den upplösa sig själv och överlämna makten åt sovjets, såsom den på demokratiska rösträttsgrunder valda Petrograds stadsduma senare gjorde. I min lilla skrift Den ryska arbetarrevolutionen har jag försökt klarlägga orsakerna till att konstituerande församlingen visade en bleknad reflex av en i revolutionen redan svunnen epok. Då vi ensamt i arbetarråden såg den revolutionära maktorganisationen och då sovjets vid tiden för konstituerande församlingens inkallande redan faktiskt representerade makten, så blev för oss den uteslutande avgörande frågan att med våld upplösa konstituerande församlingen, som icke själv ville träda tillbaka till förmån för sovjets' makt.

Men varför, frågar Kautsky, inkallar ni ingen ny konstituerande församling?

Därför att vi icke anser en sådan nödig. Kunde första konstituerande

församlingen ännu genom en för de småborgerliga elementen övertygande sanktion av den just nyinrättade sovjetregimen spela en tillfällig framstegsroll, så behövde rådsmakten nu efter proletariatets tvååriga segerrika diktatur och sedan alla demokratiska anlopp i Sibirien, på Vita havets stränder, i Ukraina, i Kaukasien, fullständigt misslyckats, alls ingen helgelse genom konstituerande församlingens auktoritet. ”Har vi i så fall icke rätt att dra slutsatsen”, frågar Kautsky i överensstämmelse med Lloyd George, ”att sovjetmakten regerar i kraft av minoritetens vilja, då den undviker kontroll över sitt styre genom allmän omröstning?” Sannerligen ett hammarslag som träffar spiken bredvid huvudet ...

Då den parlamentariska regimen t. o. m. i den fredliga, motståndskraftiga utvecklingens skede var en tämligen grov barometer på stämningen i landet och i den revolutionära stormvägen fullständigt förlorade förmågan att hålla jämna steg med stridens gång och den politiska insiktens utveckling, så ser sovjetmakten, som är ojämförligt mycket närmare, mer organiskt och ärligt förbunden med det arbetande folkets flertal, icke sin betydelse i att statistiskt återge majoriteten utan i att dynamiskt forma den. Därigenom att arbetarklassen beträtt den revolutionära diktaturens väg har den tydligt uttryckt, att den under övergångsperioden icke bygger sin politik på den illusoriska konst, som består i att tävla med kameleontartade partier i infångande av valmän bland bönderna, utan på ett faktiskt uppbåd av bondemassorna hand i hand med proletariatet för republikens förvaltning i den arbetande mängdens verkliga intresse. Denna demokrati är någonting djupare än parlamentarismen.

Tror Kautsky, att för närvarande, då revolutionens huvuduppgift – en fråga om att vara eller icke vara – går ut på militärt avväjande av de vitgardistiska hordernas ursinniga anlopp, någon enda parlamentarisk ”majoritet” vore i stånd att trygga en energisk och självupppoffrande, framgångsrik organisation av det revolutionära försvaret? Stridsvillkoren i ett revolutionärt land, som kvävs av blockadens skändliga mur, är så tydliga, att för alla mellanklasser och mellangrupper endast valet mellan Denikin och sovjetmakten återstår. Vad behövs mer bevis, då t. o. m. partier, som likt mensjeviker och socialistrevolutionärerna av princip är mellanpartier, har splittrats på denna grund?

Då Kautsky föreslår oss val till konstituerande församling, har han då för avsikt att under valens förrättande inställa inbördeskriget? Genom vems beslut? Om han för det ändamålet tänker sätta Andra interna-

tionalen i rörelse, skyndar vi oss att fästa hans uppmärksamhet på att nämnda institution inte åtnjuter stort mer auktoritet hos Denikin än hos oss. Men så länge kriget mellan arbetar- och bondearmén samt de imperialistiska ligorna pågår och valen med nödvändighet måste vara inskränkta till sovjetterritorium, begär Kautsky då, att vi skall tillåta partier, som understödjer Denikin mot oss, att öppet uppträda? Tomt och föraktligt prat: aldrig under några omständigheter kan en regering tillåta den mot sig kämpande motståndaren att i ryggen på egen armé mobilisera fiendliga krafter.

Det faktum intar icke sista rummet i denna fråga, att eliten av den arbetande befolkningen f. n. befinner sig i den aktiva armén. De vakna proletärerna och de mest bildade bönderna, som vid alla val, vid politiska massaktioner, intar främsta rummet och leder de arbetandes politiska uppfattning, alla dessa kämpar och dör för närvarande i egenskap av befälhavare, kommissarier eller soldater i den röda armén. Då t. o. m. de borgerliga staternas ”demokratiska” regeringar, vilkas regim är grundad på parlamentarismen, icke fann det möjligt att företa parlamentsval under kriget, så är det desto huvudlösare att fordra sådana val under kriget av sovjetrepubliken, som alls icke är baserad på parlamentarism. Det är fullständigt tillräckligt, att Rysslands revolutionära makt under de svåraste månaderna och dagarna givit sina valinstitutioner – de lokala sovjets – möjlighet att förnya sig genom periodiska val.

Som det sista men inte sämsta beviset måste vi säga Kautsky, att inte ens de ryska kautskyanerna, mensjeviker som Martov och Dan, håller det för möjligt att f. n. uppställa kravet på en konstituerande församling eller att spara den till ett lägligare tillfälle. Skall den ens då behövas? Vi tillåta oss betvivla det. Då inbördeskriget är slut, skall arbetarklassens diktatur utveckla hela sin skapande kraft och i handling visa de efterblivna massorna, vad den kan giva dem. Genom planmässigt införd arbetsplikt och centraliserad organisation av distributionen skall landets hela befolkning dras in i sovjets allmänna ekonomiska system och i självförvaltningen. Arbetarråden själva, som f. n. är maktorgan, skall förändras till rent ekonomiförvaltande organisationer. Under sådana förhållanden skall det väl knappast falla någon in att på det socialistiska samhällets reella bygge sätta en ”konstituerande” församlings föräldrade krona, den där endast hade att konstatera, att allt som behövdes redan var fullbordat före och utan konstituantens hjälp.

För att vinna oss åt den konstituerande församlingen lägger Kautsky till det kategoriska imperativets skäl även valutans argument. ”Ryssland är”, skriver han, ”i trängande behov av det utländska kapitalets hjälp. Men den kan inte falla sovjetrepubliken till. Icke som om kapitalisterna vore demokratiska idealister... De har utan tvekan lånat tsarismen många miljarder. Men de hyser inget affärsförtroende för en revolutionär regering.” (Sid. 144.)

De raderna innehåller några grand sanning. Finanserna har faktiskt understött Koltjaks regering, då han stödde sig på konstituerande församlingen. Men den har ändå mer energiskt understött Koltjak, sedan han kört bort konstituanten. Med Koltjaks exempel för ögonen fick finanserna den övertygelsen, att den borgerliga demokratins maskineri för kapitalistiska ändamål var utpumpat och därför kunde kastas som ett par söndriga strumpor. Det är rent av möjligt, att finanserna på nytt vill ge konstituanten förskott i den fasta, på erfarenhet väl grundade övertygelsen, att konstituanten bara är ett övergångsstadium till kapitalets diktatur. Vi har inte för avsikt att till ett sådan pris köpa finansens ”affärsförtroende” utan föredrar avgjort det ”förtroende”, som vår röda armés vapen inger på den börs, som räknar med realvärde.

Arbetarbildning Några rader om antifascism 2014

Den mest grundläggande politiska skiljelinjen går mellan dem som vill bevara det rådande kapitalistiska systemet och dem som vill göra sig av med det rådande systemet genom en revolutionär omvälvning. Insikten om detta måste alltid vara närvarande i alla politiska ställningstaganden hur små eller stora de än må vara. Man kan aldrig kompromissa med detta oavsett vilka kortsiktiga politiska framgångar man tror sig kunna vinna på det.

Fascismen är en produkt av den materiella verkligheten – inte en produkt av ett moraliskt förfall hos enskilda ”onda” individer. Den är ett samhälligt fenomen. Fascismen är en del av det kapitalistiska samhället och kommer alltid finnas i det kapitalistiska samhället. Att bara bekämpa fascismens olika uttryck leder inte till dess slutgiltiga förstörande. Huvudfrågan bör alltid vara revolutionen som krossar kapitalismen och den borgerliga staten och därmed fascismens grund.

Att däremot bidra till en ”antifascistisk” rörelse som består av vänner av den rådande kapitalistiska ordningen innebär att bidra till detta systems fortsatta existens. I det långa loppet innebär detta, i samband med detta systems fascistiska tendens, att man indirekt stödjer en fascistisk utveckling.

Detta blir extra tydligt när dessa krafter skriker efter att SÄPO och polisen ska ingripa och ”sköta sitt jobb”. Man bekämpar inte fascismen via att stärka den borgerliga statens repressionsapparat. Statens repres-

sionsapparat har inte agerat inkorrekt utifrån dess syfte. Polisens yttersta roll är alltid att försvara det rådande systemet. I slutändan är fascismens roll densamma.

Problemet med polisen handlar alltså inte om bristade resurser eller att dom klantar sig. Det handlar inte heller om ett problem med enskilda poliser som är nazister, även om alla dessa saker självklart förekommer. Alla som driver den linjen utgår ifrån att staten är neutral eller önskar att den ska bli mer genuint neutral. Staten är aldrig neutral och den har heller ingen grundläggande intressekonflikt med fascismen.

Samtidigt som det vädjas till den borgerliga staten, riktas udden mot "våldsbejakande" antifascism. Att "samla alla krafter" eller "mobilisera brett" innebär att få dit yrkespolitiker, liberaler och menlösa NGO:er och samtidigt isolera radikala krafter. Etablerade parlamentariska partier försöker i vanlig ordning att parasitera på och oskadliggöra den radikala kamp som förs i samhället.

Att konsekvent bekämpa fascismen innebär att vägra alliera sig med de krafter som konkret och medvetet bevarar kapitalismen och den borgerliga staten. En antifascistisk rörelse som bara blir en svans till det politiska etablissemanget blir även tandlös i det kortsiktiga perspektivet.